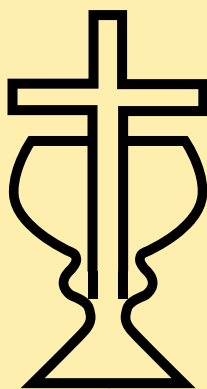

DUCHOVNÍ OBNOVA

Martin Kopecký

L.P. 2010

Úvodní poznámka

Vítám Vás v letošní adventní přípravě na vánoční svátky; snažím se Vám tento rok dát trošku jinou možnost, jak se na ně nachystat. Je jen na Vás, jak přijmete toto pozvání a co si z něho odnesete.

Duchovní obnovu můžeš konat sám. Čist si a přemýšlet nad tématy. Ale lépe to jde, když se sejde pár přátel a sdílí své myšlenky. Kdo budete mít zájem, přijďte a vůbec se nebojte navrhnout osobní i společné setkání. Témata z této obnovy budou i součástí nedělních kázání.

Všichni víme, že pouhé naslouchání není nejlepší způsob, jak si přivlastňovat nové poznatky. Že to chce prohovořit, probrat, dotáhnout. Ujasnit, co ušlo při naslouchání, nebo bylo špatně pochopeno.

Dobré ovzduší při rozhovoru může ovšem vzniknout jen tam, kde se nikdo neostýchá říci své mínění, protože ví, že ho nikdo nezesměšní, že bude brán vážně. Že i druzí se přidají se svým názorem. **Nezahodte, prosím, tuto příležitost.** Kéž nás všechny letošní adventní doba naplní novou zkušeností.

To nám všem přeje bratr farář Martin.

I. Zvláštní znamení – křesťan

Symbol: suchá, odraná halouzka, obraz vyschlé duše, neoživené mízou Boží lásky.

V osobních dokladech bývá rubrika Zvláštní znamení. Je to třeba tetování na ruce nebo bradavice na nose. U nás, kteří čteme tyto řádky, by mohlo být napsáno Zvláštní znamení – křesťan.

Ale nepíše se. Protože toto znamení nemá být na papíře, v dokladu, ale má být čitelné na celé osobnosti. Zvláštním znamením křesťana je vyrovnaná a radostná povaha, klid a charakternost. Omrzelost, mrzoutství se počítalo mezi hlavní hříchy, protože být křesťanem, to je velká věc, to je radostná životní výhra. Oč se křesťanovi žije líp než nevěřícím kolem nás.

Někteří pokřtění mají své zvláštní znamení křesťana jen na papíře – na křestním listě někde doma v šupletí. Vidět na nich není nic.

Jsou také lidé, kteří se za křesťany halasně vyhláší. A přesto jimi nejsou. Nedali si totiž dosud tu práci, aby se dověděli, co křesťanství je a jak se žije.

Co to znamená žít křesťansky, o tom je mnoho zmatených představ. Proto je moc dobré, že se nám nabízí příležitost tyhle zmatky uspořádat, najít cestu a opravdově se po ní vydat.

Nejprve: Co na nás, křesťanech, často lidem vadí?

Říkají, že nejsme o nic lepší než ti ostatní – a mají někdy pravdu.

Říkají, že v kostele slyšíme krásné ideály, ale venku podle nich nežijeme – a mají často pravdu.

Říkají, že pobožní lidé bývají mrzutí a pořád na všechno nadávají – a mají pravdu i v tom.

Říkají, že v kostele se z hříchů vyzpovídáme. Pak jdeme domů a hřešíme dál – a mívají pravdu.

Říkají, že mezi křesťany jsou pobožnístkáři, svatoušci, pověřivci a nesnášenlivci – i v tom mívají pravdu.

Proč to tak je? Protože mnozí nepochopili, co je to křesťanství. A nezačali křesťanství žít. Jsou to křesťané papíroví.

Je proto moc dobré, že si teď chceme promyslet a domyslet, **co znamená žít jako křesťan.** Je moc dobré, že si konečně položíme z očí do očí otázku:

Věřím v Boha doopravdy, nebo jsem křesťan jen proto, že jsem byl pokřtěný?

Jsem rád, že jsem křesťan? Říkáš si třeba v neděli ráno cestou do kostela, jak je fajn, že můžeš jít naslouchat Ježíšovu hlasu v evangeliu, čerpat ze staletých zkušeností církve? Že vůbec umíš a také můžeš slavit neděli, že jsi bratrem či sestrou všech křesťanů po celém světě?

Co pro mne vlastně víra znamená? Znáš jistě vyprávění o svatbě v Káni, jak tam Pán Ježíš proměnil vodu ve víno. Takhle to prožívá i opravdový křesťan: obyčejnou vodu mého člověčenství proměňuje Ježíš ve vzácné víno. Dává mému životu hluboký smysl a krásný cíl. Vede mne životem mou vlastní cestou, trošku jinou, než jsou životní cesty ostatních lidí. Jde přede mnou a já jdu za ním. On je mou cestou, pravdou, životem. Pro mne věřit znamená počítat ve všem s Bohem.

Chceme si společně uspořádat své představy o víře v Boha a o křesťanském životě. Ale pozor! Jistě uděláme zkušenost, že stále bude něco překážet, bránit, abychom se k meditaci dostali. Vyrojí se různé jiné úkoly. Nebude se nám chtít. Nepovolme, dejme této duchovní obnově prioritu, přední stupeň důležitosti. Vždyť je už konečně na čase, abychom se jednou pořádně zamysleli nad smyslem a cílem svého života, nad příčinou našich trampot a zmatků.

Celá naše generace – i ta část ateistická – se už dost přesvědčila, že bez Božích zákonů, bez Ježíšovy lásky, bez inspirace Ducha svatého se lidsky žít nedá: lidé se mění ve zvířata, příroda se mění v poušť.

Pojďme začít nápravu světa každý od sebe.

Pojďme se učit žít se zvláštním znamením křesťana: s pokojnou myslí, radostnou tváří.

Pojďme se **otevřít vedení Ducha svatého**, aby z nás mohl udělat lidi duchaplné.

2. Kdo jsem

Albert Einstein kdesi napsal: „Naše doba je dobou dokonalých prostředků a zmatených cílů. Potřebujeme nové myšlení a poznání správných cílů, máme-li se ubránit katastrofě.“

Máme tedy dost důvodů k radikálnímu obratu lidstva:

- od nadvlády rozumu – vědy a techniky (Descartes).
- k vládě logiky srdce (Pascal).
- vytvářením civilizace lásky v duchu evangelia.

Je to stejně zvláštní, že lidé o nejdůležitějších věcech života nejméně uvažují.

My jsme se rozhodli. Řekli jsme si: Je už konečně na čase, abychom se jednou pořádně zamysleli nad sebou – kdo já vlastně jsem – a nad smyslem svého života, nad příčinou našich trampot a zmatků.

Pojďme začít s nápravou toho, co nás mrzí ve světě. A kde začít? Každý sám u sebe.

Ano. Každý sám od sebe musíme začít. Ptejme se tedy nejprve: Kdo jsem? Nejde tu o jméno, povolání, bydliště, jak se píše do kádrových dotazníků. Jde tu o tvou bytost, o tvou osobnost. Jde o to, kam jsi na cestě životem zatím došel. Jeden člověk na tuhle otázku odpověděl:

Jak začala má cesta k životu? Rodiče říkají, že jsem se narodil v neděli dopoledne jako roztomilé děťátko s tmavými vlasy, 3450 gramů živé váhy. Co se z toho roztomilého děťátka zatím stalo? Dospělí nás měli vychovat ve zdravé zdatné lidi, plné optimismu a chuti do života. Jenže dospělí sami takoví nebyli, a tak jen hubují, že jsme takoví, jak nás vychovali. Číst a psát jsme se naučili, to ano. Máme v hlavě i mnoho dat a školních vědomostí. Ale jak se vypořádat s životem, jak dozrát ve zralou osobnost, vypěstovat si pevný charakter, takový předmět ve škole nebyl. Snad bychom byli našli kladný smysl života, snad bychom i uvěřili v Boha, ale nikdo z vychovatelů nám o tom nepověděl. Teď nevíme, co s životem, a všichni za to dáváte vinu nám.

Ten člověk má pravdu. Člověk se člověkem rodí, ale osobností k Boží podobě se stává až dobrou výchovou a sebevýchovou.

- Přichází na svět s vkladem dědičných vloh.
- První roky dávají základ lidství. Naučit se chodit, dorozumět se řečí, to by nám šlo celkem dobře.
- Předškolní věk byl věk malých básníků – rozvíjela se naše fantazie. Ale zamilovat si nebeského Otce, Pána Ježíše, to už tak samo sebou nejde, to musí někdo povědět.
- Škola nás měla naučit smyslu pro povinnost, dát základní znalosti, napomoci výchově. Jak se jí to dařilo a nedařilo, vidíme na sobě i na lidech kolem nás.
- V dospívání mladý člověk hledá, čím nahradit svůj dětinský svět. Nabývá nový vztah k rodičům, k druhému pohlaví, k sobě samému. Je to doba plná nejistoty – často maskovaná siláctvím a hlukem.
- Vrcholem vývoje je dospělost – narození životní rovnováhy, ujasnění smyslu a cíle života.

Mnoho podnětů ovlivňuje cestu od narození do dospělosti, ale za závěrečnou fázi dospívání, sebevýchovu, si odpovídá každý sám.

Tahle sebevýchova člověka není nic pohodlného. Dá to práci, zvážit si všechny své schopnosti

a možnosti, než se do něčeho pustíš. Chce to přemýšlení, abys zvolil tu nejlepší ze všech možných cest. Chce to svědomitost, abys srovnal předem každý svůj záměr se svým svědomím, jestli je dobrý. Je to námaha, zmobilizovat tolik pevné vůle, abys to, co děláš, dodělal dobře až do konce, abys mohl mít radost z dobrého díla. V průběhu života přicházejí i krize, kdy si člověk neví rady. Nemá-li dobré doprovázení, vyústí nejistota buď v útok (často agresivita vůči druhým či proti sobě samému – v těžší rovině pokus o sebevraždu, výtržnictví a násilnosti v partách, nebo naopak v útěk k alkoholu nebo drogám). Má-li člověk dobrého duchovního rádce, ten ho v kritických chvílích podrží. Naučí ho sáhnout po evangeliu, ptát se, jak by v takové situaci jednal Pán Ježíš. Uchopit svůj život úplně jinak.

Cesta životem začíná **postavením se na vlastní nohy** a překročením prahu domova.

- Jsou lidé, kteří to nikdy nezvládli. Nenaučili se stát na vlastních nohou, zůstali dětinští. Stále hledají, na koho se pověsit. Jsou každému spíš na obtíž než oporou. Takto nezralí by neměli vůbec vstupovat do manželství, ale právě oni se do něj hrnou, aby se už měli komu pověsit na krk. Jenže stejně jim to nepomůže, partnera umoří až k útěku, k rozvodu.
- Jsou lidé, kteří zůstávají po celý život pubertáky. Poslouchejme, jak vypadají, abychom si takové za manželské partnery nebrali:

Jsou to lidé, kteří nepřemohli pubertácké zahledění do sebe, které se jednou přeceňuje, podruhé podceňuje, vyvolává nejistotu.

Nepřemohli pubertální nestálost. Nadchnou se dnes pro toto, zítra pro ono. Nedokážou vydržet u jedné věci a dotáhnout ji do konce. Střídají kamarády, střídají partnery.

Nepřemohli své dětské sobectví. Chtějí jen brát, nechťejí dávat. -Nepochopili, že jen tam jdou lidé dopředu, kde lidé dávají víc, než přijímají.

Nedokážou si ujasnit cíl a smysl své životní cesty. A bez naděje na dosažení cíle, bez víry v tento cíl, bez radosti z cesty k němu – bez toho se lidsky žít nedá.

Nenaučili se zvládnout neštěstí, ba ani malou nepřijemnost.

Zákaz výletu s kamarády – je pro ně tragédie.

Rozpad zamilovanosti – je pro ně tragédie.

Nepřijetí na školu – je pro ně tragédie.

Nenaučili se, že katastrofy nelze řešit hysterickými scénami, ale po způsobu Robinsona Crusoea: sesbírat trosky a z nich začít znovu stavět svůj život v důvěře, že čím větší je nouze, tím blíž je Boží pomoc.

Při osobním zrání, a o to nám v této naší duchovní obnově především půjde, hraje důležitou roli **pojem DOMOV**. Například mít pěkný domov v dětství, v mládí, a potom dokázat vytvořit pěkný domov pro svou rodinu. Mít tam věci, lidi, hodnoty, které mám rád. Necítit se tam osamělý. Jde také o duchovní domov.

O truchlivém osudu osamělého člověka budeme ještě mluvit, ale pro jistotu si připomeňme už teď: osaměle jde životem ne ten, který nikoho blízkého nemá, ale ten, který svého bližního nenávidí.

Kterýsi muž napsal: Svět je kriminál, to je mi už jasné. Nedá se s tím nic dělat, leda si můžeš svou celou trochu líp nebo trochu hůř vytapetovat. Život je doživotní vězení s odsouzením na smrt na konci. Ten muž se od nikoho nedověděl to, co víme my, křesťané: že všechny dveře zamčené nejsou.

Člověk je tvor svobodný. Může se zvrtnout ve zlého skřeta, který ničí přírodu kolem sebe, ničí i sebe sama. Nebo se naučí žít v pravém lidství, jako Boží tvor. Může přijmout do svého života Božího Syna a jeho nabídku svobody Božích dětí.

V Dikobrazu byl kreslený vtíp: Za výkladem knihkupectví jsou vedle sebe dvě knížky. Jedna s titulem Italsky snadno a rychle, Druhá s titulem Člověkem těžko a pomalu.

Je to vtíp moudrý. Dá to práci, než se člověk se vychová ve zralou osobu. Než se zbaví klukovského vytahování, než se zbaví nejistot a strachu, než se naučí být spokojen s tím, jak vypadá, se svým stavem a světem, kde žije. Než si odvykne závidět, žárlit, než se zbaví dětského a dětinského sobectví a než se naučí být stále nespokojen se svými povahovými chybami a mezerami ve vzdělání.

Dá to práci, než se naučíš správně hodnotit své rodiče. Od mínění pětiletého: Můj tatínek ví všechno – přes mínění patnáctiletého: Náš táta nerozumí vůbec ničemu – k třicetiletému: Půjdu se zeptat otce,

co mi poradí – až nakonec k šedesátiletému: Tohle já znám. To už říkával náš otec, když jsem byl malý.

Dá to práci, než se lidé dostanou přes pubertácky silácký postoj: Já Boha nepotřebuji, stačím si sám. A pak si lepi na zeď obrázky popzpěváků jako své idoly. Já Boha nepotřebuji, říkají. Zato potřebují prášky na spaní a tablety na nervy.

Bohu sloužit odmítají a tak se dostávají do otroctví módních model a hesel. Až zestárnou, nezbude jim v životě nic.

My to víme, že **Boha potřebuje každý**. Že dokud ho nenajde, je neklidný, nervózní, podrážděný, bezcílný. Že jen z Boží perspektivy je život cílevědomý, jistý, radostný. Že Bůh chce mít člověka jako partnera, jako spolupracovníka na svém stvořitelském díle. Že máme tedy tvořit, ne ničit a bořit.

Člověk žije plně teprve ve vztahu k druhým osobám, k lidem: Kdo nemiluje, zůstává ve smrti, říká stručně apoštol Jan (1 Janův list 3,14).

Ukončeme dnešní úvahu závěrečným konstatováním: Smysl života nenajde člověk tím, že jej hledá. Smysl musíš svému životu dát. Je třeba být tu pro druhé. Žít v lásce a bratrství. Jednou větou: Pomáhat budovat civilizaci lásky.

Myšlenky k rozhovoru

Má život smysl?

Život má tenkrát smysl, když celý svět má smysl. Každý pupen na větvičce má smysl, každý zákrut potoka, každý orgán v těle má smysl. Nejsou zvirata „neužitečná“. Tím víc život každého člověka má smysl: jako součást přírody. Jako bližní pro bližního. Jako dítě Boží.

- Víra je veselost, která pochází od Boha .
- Člověk se musí vzít pevně do ruky a něco se sebou udělat, aby se vůbec stal člověkem, aby zvládl zákruty života, aby dozrál v křesťana.

Otázky do svědomí

Jak budu víc pracovat na své sebevýchově, rozvoji?

Jak budu pozorně uvažovat o každé kritice své osoby?

Jak budu lepším členem své rodiny?

3. Kam jdu

Symbol: veliká lampa na stožanu

Je na čase, abychom se zamysleli nad sebou – **kdo já vlastně jsem** – a nad smyslem svého života. Kam jdu, jaký má můj život cíl? Tak jsme si to stanovili minule, a hned jsme hledali odpověď na první část otázky. Kdo jsem? Oprostit se od svého sebeospravedlňování.

Odpověď zněla, že jsme spolupracovníci na stvořitelském Božím díle. Smysl své existence nenajdeme tím, že ho hledáme, ale tím, že ho svému životu dáme – když jsme tu v lásce a sounáležitosti, když pomáháme spoluvytvářet na svém místě, kde žijeme, civilizaci lásky.

Teď budeme hledat odpověď na druhou půli otázky: Kam jdeme?

Starozákonní proroci mluví o podobných potížích, o jakých mluvil tuhle jeden pan farář v povzdechu: Cožpak s hříšníky, s těmi to ještě jde. Ti se mohou obrátit a napravit. Ale horší je to s těmi „spravedlivými“. Ti chtějí napravit jen lidi kolem sebe.

Tohle je dnes běžná situace ve většině rodin. Rodiče chtějí pro děti to nejlepší, a děti k jejich mrzutosti hledají pořád kdesi cosi jiného, nechtějí poslušně capkat ve stopách rodičů tou nejsprávnější cestou. Mají na to právo, hledat si svou vlastní cestu životem? Mají právo takhle riskovat, že zabloudí?

Zeptejme se jinak. Existuje vůbec taková životní cesta, která by byla pro všechny ta jediná nejsprávnější?

Představme si to s pomocí mapy. Tuhle stojíš a támhle chceš dojít. Kolika cest je možno použít. Jedna je ta nejkratší – přímá dálnice: přefrčíš, ani nevíš jak. Jiná je zajiďka, ale jsou na ní dobří lidé, s kterými bude dobré pobýt. Která z cest je ta nejsprávnější? Jak pro koho, řekneš. Vidiš, je to podle gusta.

V životě to platí také tak. Osobní cesty mohou být různé, podle založení a vkusu každého člověka. Jen když se neztratí z očí hlavní směr, směr dobra, a konečný cíl – domov v náručí nebeského Otce.

Je to jasné. Každý člověk má právo hledat a volit si vlastní cestu životem. Ale dodejme: rodiče a vychovatelé k tomu mohou být a mají být dobrými průvodci.

Nejen vlastní cestou životem, ale i vlastní cestou k Bohu máme právo jít.

Poslechněte, co **o tomto hledání vypravuje** jeden mladý člověk:

Vyrostl jsem ve věřící rodině. Pár roků jsem chodil do kostela, ale vážně jsem to s vírou nikdy nebral. Zjistil jsem to tak kolem šestnácti, když jsem se začal ptát po smyslu života. To jsem zjistil, že odpovědi víry mi nic neříkají. Proti Bohu jsem nic neměl, ale pro něj také nic. Bůh, to bylo slovo bez dalšího obsahu pro můj život. Nějaký čas to se mnou vypadalo, že mi náhradou za kostel bude hospoda.

Ale pak jsem se setkal se společenstvím křesťanů. Brali víru jinak než já. Živí a opravdoví, ochotní pomoci. A také mi pomohli. Bez posměchu mým názorům, bez pohrdání, že jsem dětinskosti považoval za křesťanskou víru. V jejich živé víře jsem začal tušit rysy živého Ježíše.

Z jejich strany jsem necítil žádný nátlak, jak jsem se mu bránil dřív doma, u rodičů.

Brali mě jako hosta, který se sám rozhoduje, čeho se účastní. Často se mi však vracela myšlenka: Nebylo by lépe od křesťanství odejít? Nebyl by lehčí život bez Boha? Je to svoboda, nebo zátěž, žít jako věřící křesťan? Přátelé měli pro mou nejistotu porozumění. Netlačili na mne, ale jistě se za mne modlili.

Až jednou, bylo to po večerní bohoslužbě, zůstali jsme ještě v kostele ke chvíli společné modlitby a ve mně jako by se rozsvítilo velké světlo. Všechna nejistota, nejasnosti byly pryč. Bože, já už si svůj život bez tebe neumím představit. Svěřuji se cele tvé lásce, říkal jsem z hloubi duše.

Nic už pak nebránilo. Teď jsem tedy křesťanem opravdu. Stále ještě hřešící, hledající, kolísající, ale doufám, že už navždy Ježíšův učedník a přítel.

Nic nevedí, že se stále znovu přesvědčuji, že jsem víc učeň, začátečník než zralý přítel. Přesto už mohu být užitečný jiným, vracet jiným, co jsem sám nedávno dostal.

Přivedl jsem potom do kostela dva kamarády na chvilku modlitby. Poprvé jsem se měl modlit hlasitě, před nimi, veřejně. Měl jsem z toho napřed strach, bylo mi to nepříjemné, styděl jsem se. Teď už vím, že to Duch svatý v nás promlouvá, když se mu otevřeme.

To je vyprávění o hledání vlastní cesty životem z úst jednoho z nás.

Jak dojdou k víře jiní?

Každému posílá Bůh do cesty svého Syna – a ten nám ze všech křížů světa nepřednáší žádnou vědu, žádnou diskuzi, ale jen se ptá: Máš mě rád?

Básník Paul Claudel si zašel jednou do kostela jen tak – pro inspiraci, pro náladu. A najednou si uvědomil: To, co se tu zvěstuje, je pravda. Utekl před tím z kostela, čtyři roky se bránil tomu Božímu oslovení, ale nakonec na to oslovení odpověděl, stal se živým křesťanem na celý život.

Takové **Boží oslovení přichází ke každému**. V různých dobách života, v různých situacích. Boží fantazie je nevyčerpatelná.

Jeden se seznámí s dívkou. Zamiluje si ji. Ona věří v Ježíše a jemu otevře oči pro víru.

Jiný dostane spolupracovníka. Je věřící. Když se blíž poznají, začnou spolu mluvit i o víře.

Stopaři treťí náhodou na kněze: Proč jste se stal knězem? Přijďte k nám do kostela, možná že to tam pochopíte, směje se kněz. Přišli a pochopili.

Vědecký pracovník si uvědomí, že má pravdu Einstein, když říká: Ve vesmíru se všude projevuje moudrost bez hranic. Pozorování přírody vede myslícího člověka k víře ve Stvořitele.

Jsou lidé, které přivede k víře kniha. Důstojník Ignác z Loyoly ležel raněný v nemocnici. Nudil se, chtěl aspoň číst nějakou napínavou knihu. Sestřičky měly jen Život Ježíše Krista. Z knihy uslyšel hlas Ježíšův a stal se jiným člověkem.

Zažili i ty už někdy podobné setkání s oslovením Božím? Nedřímá hluboce i v tobě základ víry? Máš třeba dobré srdce a nedokážeš nepomoci, kde vidíš potřebu.

Bůh tě totiž nevolá k víře nějak proti tvé přirozenosti. Naopak, na to ti dal tvé dobré vlohy, dobré sklony a vlastnosti, abys z nich vytvořil krásnou křesťanskou osobnost. Ano, co ze sebe uděláš, to závisí na tobě. Když nechceš, najdeš vždycky dost důvodů, dost všelijakých ne proti Boží nabídce. Ale Bůh nenutí. Jen nabízí. Jen zve. Když však Boží nabídku víry přijmeš, brzo začneš pocítovat, jak to celý tvůj život mění do krásy.

Povídal knězi jeden člověk: Pane faráři, nezlobte se na mne, ale já se málokdy dostanu do kostela, málokdy se dostanu k modlitbě. Ne že bych měl něco proti Bohu, to vůbec ne, ale já mám stále program nabitý docela jinými věcmi. Já na náboženství nemám čas. Ale když mám náhodou volno, to do kostela zajdu, to tedy jo.

Kněz mu odpověděl, že o to právě jde. Že je už načase, aby na jeho programu bylo nedělní shromáždění na prvním místě. Aby denní modlitba měla v pořadí důležitosti přednost. Aby pochopil, že vztah k Bohu je důležitější než kdeco ostatní. A ještě lépe: že vztah s Bohem hovor s Bohem, není otázkou volného času. Že je možný kdykoliv a při jakékoliv práci či zábavě. Obrátit trošku pořadí. Jen malou změnu v uchopení přístupu k životu!

Ve Skutcích apoštolských (Sk 12,5a) čteme, jak byl Petr vyveden ze žaláře: ...v kobce se objevilo světlo, anděl udeřil Petra v bok a řekl mu: Rychle vstaň... Nejprve zazářilo světlo. Ale Petr spal dál. Proto ho anděl udeřil v bok. Udeřil, to je trochu neandělské. Snad – ale anděl nebudil anděla, nýbrž člověka. A člověk je duše, duch a tělo. Proto zazářit je málo. Je třeba i „udeřit“ a pak teprve oslovit.

My, kteří vychováváme, víme už dobře, že světlo stačí jen těm, kteří bdí, ale ne těm, kteří spí. A slovo že nepohne tím, kdo je spoután řetězy netečnosti, lhostejnosti a lenosti.

My jsme přišli sem – to je dobrá šance, svědectví, že nejsme spoutáni, nejsme vězni. Ale jsme mdlí, pohodlní, líní – podřimujeme.

„Udeří“ nás v bok mocné slovo Boží, abychom otevřeli oči, abychom uviděli Světlo evangelia? Abychom v tom světle vstali a šli jinak svým životem?

Pojďme o to společně prosit.

O t á z k y k m e d i t a c i

Každý má své plány a cíle – pro co žiješ ty?

Jestli chceš, aby tvůj život měl smysl, musíš nejprve přijmout svůj život: sebe, prostředí.

Ježíš nežil sám pro sebe, žiješ také pro druhé?

Nikdo nemůže žít jen sám pro sebe. Smysl dává životu radost ze služby druhým. Co děláme jim, děláme Pánu Ježíši.

N á m ě t y k r o z h o v o r u

Není vinen křesťan nemluvnat, že je tolik papírových křesťanů?

Nebylo by lépe křtít až dospělé, kteří berou víru doopravdy a důsledně?

Křesť je tak málo vinen jako převedení dědictví – majetku – na malé dítě. Tak jako tak si musí člověk v dospívání víru přivlastnit, vědomě ji přijmout – a o to nám půjde v této duchovní obnově.

Proč je a vždy bude obtížné být dobrým křesťanem?

Co vše se po dobrém křesťanu požaduje, co se od něj očekává:

být ochoten pomoci;

mít promyšlené a zralé názory;

být charakterním a pevným člověkem;

být laskavý, klidný a veselý;

mít vzornou rodinu;

být dobrý v zaměstnání;

aktivně se zapojovat ve farnosti.

Jenže i u nás, křesťanů, platí: Duch je zajisté ochoten, ale tělo slabé.

Křesťanství je ideál, který dokážeme uskutečnit jen částečně, ale o který vždy znovu usilujeme.

4. Má víra

Symbol: velký nápis: V ě ř í š ?

Potkáváš se s lidmi, kteří prohlašují, že jsou nevěřící.

Potkáváš se s lidmi, kteří říkají, že „něco musí být“ – tzv. NEČISTÉ.

Potkáváš se s lidmi, kteří říkají, že v Boha věří, ale na jejich životě to poznat není.

Potkáš i takového člověka, kterého se nemusíš ptát, jestli věří v Boha. Ono to z něj totiž přímo svítí a voní, že je to Kristův učeň.

Jaká je tvá víra?

Proč vlastně nenajdou víru všichni lidé? Proč nezahlednou všichni Krista?

Před několika lety vyšla kniha francouzského bojovného ateisty Augusta Ricardeta Hledal jsem a nenalezl jsem. Píše tam, jak hledal Boha, a jak žádného nenašel. Ta kniha vzbudila vlnu odporu. Copak je možné, aby nenašel Boha ten, kdo ho poctivě hledá? Copak se Bůh schovává právě tomu, kdo hledá upřímně?

Brzo nato vyšla jako odpověď kniha spisovatele Carla Caretta Hledal jsem a našel jsem. A v ní píše:

Milý bratře bez víry, viděl jsem titul tvé knihy Hledal jsem Boha, a nenalezl jsem ho. Připadáš mi jako člověk, který jde hledat les. Přijde k lesu, uvidí stromy. Nahmatá je, ale stále volá: Já vidím jen stromy, les tu není žádný! Připadáš mi jako člověk, který hledal vzduch. Rozhlíží se kolem sebe, hmatá rukama, ale pak zklamaně volá: Vzduch jsem nenalezl, žádný není!

Připadáš mi jako člověk, který se postaví před slunce, oslněn zavře oči a říká: Slunce není, nevidím je!

Ryba možná také nebere na vědomí vodu, ve které žije. Pták také asi nevidí vzduch, ve kterém létá. Ale kdybys vzal ptáku vzduch, rybě vodu, brzo by poznali, že jim schází.

Copak ti, bratře či sestro, nedošlo, že jsme na tom po dobu tohoto života jako ty ryby nebo ptáci? Že si v vzduch a vody všimneme až tehdy, když nám schází?

S Bohem je to také podobně: Zlo je tam, kde schází mezi lidmi víra v Boha Otce, který je Život. Zlo je tam, kde schází víra v Syna, který je Světlo. Kde schází víra v Božího ducha, který je Láska. Lidé se o Boha nestarají, dokud bez světla víry a lásky nedojdou na scesti.

Slyš, bratře! Ten Bůh, kterého nevidíš a nehmatáš, ten je ti blízko! Hledej očima svého srdce a najdeš ho jako já. Já ti mohu s radostí dosvědčit, že jsem Boha hledal a že jsem ho našel. Já v Boha věřím!

A protože věřím v Boha, věřím, že i můj život má smysl. A to je radost, kterou přejí i tobě, nevidoucí a nevěřící bratře či sestro!

Tak píše Carlo Caretto. Nejen ve Francii, i u nás jsou lidé, kteří říkají, že nevěří v Boha. Říkají, že ateismus je vědecký a věřit v Boha že je pověřivé. V romantické víře ve všemohoucnost vědy ještě nedávno provolávali:

My vysíláme své rakety až do nebe – a Boha tam nenalézáme. Naše věda nás osvobodila od náboženských pověr. My nebe za smrti nepotřebujeme, my si je pomocí techniky vytvoříme zde na světě.

Mezitím však udělali zkušenost, že věda může být zle zneužita, a pak nedělá ze země nebe, ale smetiště jedovatých zplodin a hromady odpadků. Že zemi ničí, místo aby ji dotvářela. Že zneužitá technika vraždí, místo aby sloužila. Udělali zkušenost, že člověk bez víry pustne.

A tak dnes už slyšíme uváženíjší slova, jak dokazuje následující úryvek ze sovětského časopisu Komunist: Mnohé představy o náboženství a o jeho neslučitelnosti s vědeckým pokrokem dnes už pozbyly spolehlivosti. Je na čase tyto nucené názory odložit a nahradit normálními civilizovanými vztahy k věřícím lidem.

Ano, politický ateismus se dnes nestaví proti věřícím lidem tak bojovně. Ale kdo by neznal všude kolem sebe jiné ateisty, ateisty praktické. To jsou lidé, v jejichž každodenním životě mezi stolem a postelí, mezi prací a volným časem se Bůh prostě nevyskytuje.

Zpravidla nemají nic proti Bohu, ale také nic pro něj. Představa Boha v jejich životě prostě nehraje žádnou roli. Nikdy se s ním nesetkali, nikdy ho nezažili.

Jak je to možné? Je to tak především proto, že jim zakrněl pohled srdce. Neumějí se divit. Neumějí

vidět dál, za věci, za hmotu. Neumějí se podívat harmonii horské krajiny, smíchu dítěte, kráse lidské tváře. Nedovedou za tím vším zahlédnout velikost Stvořitele.

A co na to Bůh? Bůh se jim nijak nevnučuje, je diskrétní. Dal člověku svobodu. Je diskrétní, protože je Lásky. A pravá láska, ta je taková vždycky. Drobnými znameními dává láska na vědomí, že o někoho stojí. U lidí třeba usmáním, pohledem, pozdravem na pohlednici, květinou. Jen taková diskrétní znamení respektují svobodu druhého, to, zda bude lásku opětovat.

Diskrétní znamení lásky Boží, ta tu jsou také. Krása přírody. Lidské srdce a jeho touha po lásce a radosti. Je tu i Ježíš. Z úst Ježíšových slyšíš, jak Bůh smýšlí. Z jednání Ježíšova vidíš, jak Bůh jedná. V Ježíši máš viditelnou podobu neviditelného Boha.

Ale i se znameními Boží lásky můžeš zacházet všelijak. Můžeš je přehlížet, můžeš je ignorovat. Ale můžeš na ně i odpovědět, přijmout je. Můžeš si uvědomit: Nejsem tu na světě jako výsledek slepé náhody, ale z lásky Boha Stvořitele. Je-li to tak, pak musí být nejvýš zajímavé Boha poznat. Zažít ve svém životě jeho přítomnost, vliv, působení. Bible hovoří od první do poslední stránky o tom, že Bůh se nám dává opravdu zakusit. A teprve tímto zážitkem Boží blízkosti se staneš věřícím. Když člověk prožije vnitřní proměnu, obrácení.

Ted' se na chvíli zastavme a podívejme se každý na svou víru. Jak je to s mou vírou?

Slyšíme lidi říkat: Ztratil jsem víru, nebo: Našel jsem víru – jako by to byla nějaká věc, klíče nebo brýle, které se mohou ztratit a zase nalézt.

Jsem křesťanem zvykovým? Jsem křesťanem, který si „plní“ své náboženské povinnosti tím, že odříká modlitby? Nebo má víra dozrála z osobního přesvědčení, ze zážitku s živým Bohem? Jsem radostným křesťanem, který se rád nechá vést Božím Duchem?

Ale ono vlastně všechno to mluvení: já věřím – já nevěřím – je jen plané a neužitečné mudrování. To podstatné, o co tu jde, je schopnost nebo neschopnost uvěřit, že já, hříšný, lajdácký, chatrný člověk jsem milován Bohem Stvořitelem. Že Ježíš Kristus mne chce zachránit. Že Duch svatý mne chce vést.

To podstatné je, zda uvěřím v tuto Boží lásku a zda ji budu vděčně opětovat.

Apoštol Pavel šel k samému kořenu věci, když říkal Korintánům: Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale neměl lásku, nic nejsem.

To je jádro celé věci: Zda dovedu mít rád, nebo zda jsem sobec. Mám tedy o čem přemýšlet.

Pojďte si nyní upevnit svou víru vyznáním: **Já věřím v Boha...**

Bože, ty víš, jak je má víra kolísavá. Jednou se vyšroubuji do nadšení, jindy se propadnu do nejistot úzkosti a pochybností.

Někdy se mi zdá, že můj život jako křesťana je stejně nesmyslný, jako život ateisty. Že moji bližní, kteří se o náboženství nezajímají, žijí často bezstarostněji a klidněji než já, který si co chvíli dělám svědomí z toho nebo onoho, který se v každé nemoci nebo nezdaru ptám, co tím Bůh v mém životě zamýšlí.

Ale když se v kostele zaposlouchám do slov evangelia, když někdy jdu od přijímání Večeře Páně, když si doma otevřu Písmo s dychtivou otázkou, co mně osobně k mé dnešní situaci Pán říká, tu mne někdy zaplaví radost z blízkosti a lásky Ježíšovy, kterou nevěřící nezná. Vždy znovu poznávám, že mne Pán pro mou malověrnost neodmítá, ale vychází mi znovu a znovu na pomoc.

Děkuji ti, Pane, že jsi se mnou, že mi posíláš dobré lidi, o které se mohu někdy opřít – a jindy zase že mohu podepřít já je. Amen.

5. Mé představy o Bohu

V minulé kapitole se nám zavrtával do svědomí natažený prst otázky: Věříš v Boha? Jaká je tvá víra? Odpověď byla prostá: Míra mé víry v Boha je přímo úměrná míře mé vděčné lásky k Bohu. Největší překážkou víry je lidské sobectví.

Ale možná že ti mezitím začaly tuto jasnou představu nahlodávat běžné námitky, a tys na ně musel pracně hledat odpověď.

„Proč tolik mudrování kolem víry? To je jedno, v co věřím, hlavní je mít vůbec nějakou víru.“

Není jedno, co jím, jestli jed na krysy, nebo pudink.

Není jedno, jestli v kanystru je voda, nebo benzin, když si do něj svítím sirkou. Falešná víra mě může stejně tak připravit o život, a to navěky.

Všechna náboženství jsou v podstatě stejně dobrá.

Jedni uctívají všemohoucího Stvořitele, druzí krávu – je to jedno? Jedno náboženství říká: Odpusť, druhé říká: Oko za oko. Je to jedno?

Ať si každý věří po svém – proč jedna víra?

Takhle to stačí u jídla: jeden má rád škubánky, druhý opékané buřty. Ale jak věřit v Boha, to řekl Bůh: Kristus je ta cesta.

Nebuďme tak nároční, trochu velkorysosti!

Když se jedná o vážení pytle brambor, tak na nějaké „herceplí“ sem nebo tam tolik nesejde. Ale když banka počítá zlaté mince, tu je už na místě náročnost. Čím je co cennější, tím náročněji se s tím zachází.

Náboženství je soukromá věc

Řekni raději: je to věc svědomí. Ty sám se musíš rozhodnout, nikdo tě nesmí k víře nutit. To však neznamená, že je jedno, jestli věříš v Boha nebo pověřivý amulet. Jestli věříš v zákon lásky, nebo v zákon pomsty a násilí. Zda zachováš Boží desatero, nebo to lidské jedenácté: Dělej si, co chceš, ale nenech se chytit.

Člověk je takový, jaký má obraz Boha. A řekne-li vám někdo, že v Boha nevěří, položte mu otázku, jak si představuje toho Boha, v něhož nevěří. Nejspíš mu potom můžete říci, že v takového Boha, jak si ho představuje on, nevěříme ani my.

Pokusme se vyjádřit, jak o Bohu mluví bible a co by asi mohl říci Bůh lidským představám o něm:

Já jsem Pán, tvůj Bůh. Já jsem vám poslal Syna, aby vám lidskou řečí a lidským životem předvedl, kdo JÁ JSEM.

A co vy jste ze mne udělali? Karikatury!

Starce s bílým vousem. Dobráčka, kterého není třeba brát vážně.

Figurku z dětských pohádkových knížek.

Dozorce, který zapisuje a pokutuje všechny přestupky svého zákona.

Nebeského policajta.

Dávného Stvořitele, který kdysi způsobil Velký třesk a dal přírodě zákony, ale dál se o nic nestará.

Boha na odpočinku, v důchodě.

Kaziče hry, který nepřeje lidem žádnou legraci. Morálního strašáka.

Zázračného činitele tam, kde si s něčím nevíte rady. Vycpavače mezer ve vašich vědomostech.

Předmět vašich diskuzí, zda vůbec existují a jak mám podle vás vypadat. Hádanku pro filozofy.

Partnera vašeho kšeftování. Vy mi dáváte tu a tu pobožnost a já mám za to pohotově splnit vaši prosbu. Modlitbičkový automat. Říkáte Bůh, a myslíte své představy o mně. Čekáte, že se budu podle vašich představ řídit. Nevidíte, jak je to vaše chování ke mně absurdní?

Můj Syn volal, když umíral: Bože můj, proč jsi mne opustil?

Vy byste měli volat: Bože můj, proč já jsem tě opustil?

Stále se ptáte, kdo jsem.

Slyšte to konečně: JÁ JSEM VÁŠ MILOSRDNÝ OTEC.

To je mé jméno provždy.

Tahle odpověď – Bůh je Otec – stojí hned na začátku Vyznání víry, protože je to ta nejdůležitější výpověď o Bohu. Pochopíme ji blíže, až když narazíme na nějakou lidskou představu Boha neotcovského, a zamrazí nás z toho. Boží Syn nám dokonce zanechal krásný portrét podoby Boha, milosrdného Otce – v podobenství o marnotratném synu. Meditujte nad ním a naučíte se s novou vroucností říkat: Věřím v Boha Otce (Lukášovo evangelium 15,11-32).

Bůh není Stvořitel na odpočinku. Jeho tvůrčí proces trvá dál. Působí stále v přírodě, tam mohu zahlédnout jeho moc. Mluví stále v Písmu svatém a ve svědomí člověka. Udržuje stále svou láskou veliký vesmír i malého človíčka. Jedná vždy jen z lásky.

Ale Bůh není jen Stvořitel – a na to také málo myslíme. Kdybych vám teď řekl, abyste si na papír napsali všechny představy o Bohu, které vás napadnou, bude tam asi: Stvořitel, Vševedoucí, Otec, snad ještě Lásky. Ale sotva tam bude Ježíš Kristus nebo Duch svatý, protože tajemství Boží Trojice hraje v našem životě pramalou roli. K naší škodě, vždyť právě v Synu vidíme a slyšíme Otce, vždyť právě Duch svatý je síla Otce a Syna, která nás probouzí k živému životu víry.

Není neštěstí, když si člověk udělá svou vlastní představu o Bohu. Neštěstí je, když jsou to představy pokřivené, pověřivé, a když je začne považovat za jediné správné. Starý zákon bohatě zobrazuje vývoj lidských představ o Bohu.

Kniha Job je ilustrací, jak obtížně se nové představy proti starým prosazovaly. Byla tu víra, že nemoc, trápení, neštěstí, smrt jsou Boží tresty za osobní hříchy postiženého. Jak bezbožně musel mezi konzervativci vypadat ten, kdo si dovolil tento názor prohlásit za nesprávný.

Nedostatečnost představ o Bohu trvá od dob Jobových stále. Představme si to podobenstvím: Hudba sfér univerza se hraje na varhanách, které mají řeckně 50 oktáv. My z toho vnímáme jen několik oktáv uprostřed. Co je výš a co níž, to neslyšíme. Buďme si toho stále vědomi, když uvažujeme a mluvíme o Bohu, abychom zůstali pokorní.

My své představy o Bohu příliš snadno ztotožňujeme s představou pevné skály, statické nehybnosti, místo abychom si ho představovali jako Život, jako stále proudící bystřinu, jako Dech – Ducha, který stále vane, kde chce a jak chce. Který promlouvá dnes k nám jinak,

než mluvil v minulosti k našim otcům a předkům. On se vtěluje stále, v každé generaci. Je současníkem každé generace. Nebojme se proto změn, nových pohledů. I v nich je Bůh, nejen ve skalních blocích dogmatických formulací minulých generací. V každé době, v každé generaci vede Boží Duch člověka, aby pravdy víry vyjadřoval řečí a pojmy v té době srozumitelnými.

I každý z evangelistů viděl Ježíše po svém, očima své individuality, osobnosti. Mluvil řečí svého prostředí, ze kterého vyšel. A není to ke škodě, ale k obohacení, k větší plastičnosti podoby Ježíšovy.

A jak si představit Ducha svatého?

Napadne tě asi hned holubice, ohnivě jazyky. Jenže pozor! Kristus, ten se vtělil v člověka. Ale Duch svatý se nevtělil do podoby holubice nebo ohně. To jsou jen obrazné výrazy.

Duch svatý je v Novém zákoně síla, dynamika Otce a Syna.

Duch svatý je v nás přítomen jako síla. Po Ježíšově nanebevstoupení s námi a v nás nadále zůstává jeho Duch.

Tak je to vše mezi Bohem a člověkem krásné.

Bratři a sestry, porozuměli jste?

Bůh hledá radostné spolupracovníky, partnery při tvůrčí práci.

Ježíš nechce člověku tvrdě panovat, ale láskyplně pomáhat.

Duch svatý nechce člověka hypnotizovat, ale inspirovat, aby se rozhodl jít dobrým směrem.

V prvních křesťanských stoletích měla tato víra takovou sílu, že zbavila lidstvo představ, že císaři a vladaři jsou vtělení bohové. Živá víra v Boha dnes dá lidstvu sílu zbavit se pověry, že věda

a technika jsou božstvem lidstva. Dá nám sílu k budování civilizace lásky nad civilizací vědy a techniky.

Náměty k rozhovoru

Mohu ve svém životě zažít Boha?

Už v tom, že tu jsem. Bez Boží vůle bych nebyl.

V mém pocitu zodpovědnosti za druhé lidi kolem, za sebe sama.

Bez Boha – komu bych byl zodpovědný?

V mé nejhlubší touze po uznání, pochopení, bezpečí, lásce, štěstí. Tisíckrát byla ta touha lidmi zklamána, nenaplněna. A přece je stále živá. Moje touha směřuje nakonec k Bohu.

V mém hledání smyslu všeho. Nejhorším trestem pro člověka je, když musí dělat práci, která smysl nemá. Poslední odpovědí, posledním smyslem bytí je Bůh.

I v hloubi mé trpělivosti je základem Bůh. Že člověk se nezhroutí, nezoufá si, to proto, že na konci tuší ne propast nesmyslu, ale Boha.

A konečně, v mé lásce je Bůh. On je původce i konečný cíl nejhlubší lásky.

Osobu poznáš podle toho, jak se projeví. Boha poznáš v osobě Ježíše Krista: Bůh je Ježíšův a náš Otec.

Čemu věřit?

Jako v lidstvu vůbec i v církvi jsou dvě strany: jedni, kteří volají, že se světem i s církví to spěje k brzkému špatnému konci, a druzí, co soudí, že křesťanství, a tím i celé lidstvo. Stojí před velkou šancí.

Člověk, který svůj život staví na důvěře v milujícího Boha Otce, v zachránce Ježíše Krista, v Božího Ducha, vede si moudře. Víra, to je veliké ANO životu.

Co k naší víře nutně patří? Jádrem zjevení je v Apoštolském Vyznání víry. V bibli je celý poklad Zjevení. Příroda i vesmír jsou ilustrací velikosti a moudrosti Stvořitele.

6. Má modlitba

Nyní se budeme zabývat něčím, co dělá mnoha lidem potíže, modlitbou. Proč mají mnozí s modlitbou potíže? Zůstali při ní v dětských botičkách – odřikávání naučených modlitbiček. Kdo se nenaučí pořádně, dospěle modlit, ten se nemodlí vůbec a zůstane u pár udýchaných prosbiček: „Pane Bože, Pane Bože, dej ať...“

Ve Starém zákoně je mnoho krásných ukázek, jak se uměli modlit dávní Izraelité (Daniel 3,25.34- 43).

Jedna moudrá řeholnice (Adriena Špýrská) napsala: Teprve až se naučíš mlčet, budeš umět i mluvit. Co je třeba říci, dozraje jen v mlčení.

Učit se modlit, to je cesta opačná. Cesta k mlčení a naslouchání.

Modlit se znamená nežít sám. Je to napojení na vesmírnou energetickou síť lásky Boha Otce Stvořitele. Mohu do ní dodávat v přemíře radosti a elánu, mohu z ní čerpat a být podepřen ve chvílích ochabnutí a únavy – když se na zmíněnou síť chci a umím modlitbou napojit.

Modlit se znamená nežít sám, ale žít s Bohem a s láskou.

Nemodlit se znamená žít sám, bez Boha.

Jak vypadá život bez Boha, to vidíte kolem sebe denně.

Je to život v sobectví, velikášství, přecitlivělosti, nedůtklivosti, hádavosti, osamocení, v depresích, strachu, zbabělosti, hamižnosti, závisti, nenávisti, pomstychtivosti a násilí.

Až po vraždy.

Lze to však říci i jedním slovem: **život bez Boha, bez modlitby, to je život bez lásky.** Ona totiž láska bez Boha je pouhá sebeláska: Já určuji, co považuji za lásku. Já určuji, jak mne má druhý milovat. Láska se zvrhá v mrzoutský souboj. Známe to z rozhádaných manželství. Každý z „milujících“ partnerů hlídá svá práva, prosazuje svůj názor. Už ani nevzpomeneme, že milovat znamená pomáhat druhému, podpírat druhého, snažit se udělat mu pěknější život.

Člověk potřebuje Boha, aby žil jako člověk – stejně jako příroda potřebuje slunce. Bez slunce je

neduživé lidské tělo, bez Boha je neduživý lidských duch.

Člověk se potřebuje někomu vypovídat a svěřit, nemá-li život být bezútěšný a prázdný. Člověk potřebuje někde složit břemeno dne, dojít porozumění a útěchy. Škoda je, když to vše neumí najít v modlitbě, u Boha, protože u lidí to nenajde. Pouze Bůh může dát člověku pocit jistoty, přivést ho k pochopení smyslu životních událostí, ukázat mu konečný cíl života.

Mnoha mučivých problémů se uchráníme, když se naučíme o všem mluvit s Bohem. Když se naučíme dobře modlit.

Nedělej z modlitby žádnou vědu. Začni s Bohem hovořit tak přirozeně, jako dítě mluví se svým otcem. A důraz není na slově mluvit.

To začátečník má pocit, že tu musí podat pořádný výkon. Později pochopíme, že je to spíš dar shůry.

Na začátku stále o něco prosíme, co se nám zdá, že nutně potřebujeme. Později prosíme víc za jiné. Nakonec jen děkujeme a chválíme, protože už jsme pochopili, že Pán ví líp než my, co potřebujeme.

Na začátku bereme na pomoc naučené modlitby, modlitební knížky. Později se umíme modlit svými slovy a nakonec i beze slov.

To jen zpočátku považujeme delší modlitby za lepší. Jak zrajeme, objevujeme krásu střelné modlitby.

Zpočátku hledáme v modlitbě změnu. Později objevíme sílu opakování.

Zpočátku je pro nás důležité místo, postoj, čas. Během let se umíme modlit na kterémkoliv místě, kdykoliv, bez modlitebního postoje.

Zpočátku se nám zdá, že liturgická modlitba v kostele nemá nic společného s naší osobní modlitbou. Časem nám dojde, jaká síla je v liturgické modlitbě, která se stala modlitbou osobní.

Zpočátku si myslíme, že modlit se žalmy není nic pro obyčejného člověka. Jednoho dne objevíme, že žaltář je pramodlitbou všech věřících – i naší, když si umíme dobře vybrat žalm pro danou chvíli.

Zpočátku považujeme modlitbu a čtení Písma za dvě rozdílné věci. Pak objevíme, jaká krása je čist Písmo meditativně.

Nikdy se při modlitbě neobejdeme docela beze slov. Ale někdy je nám dáno, modlit se i beze slov, a to je pak ta nejkrásnější modlitba.

Apoštol Pavel nás zve, abychom se modlili bez přestání. (1. Tesalonickým 5,17). Jak to myslel?

Život mnoha lidí je jaksi rozdvojený. Na modlitbu mají chvíli ráno a večer, v neděli při bohoslužbě v kostele. V ostatní čas dělají svou práci nebo odpočívají. Chvilí s Bohem, chvíli sami, bez Boha. Není právě v tom příčina tak častých porouchaných nervů, únavy, úzkosti, že právě při pracovní námaze jsme sami?

Zdravý duchovní život tuhle schizofrenii nezná: něco s Bohem, něco sám bez Boha. Křesťan ví, že Bůh je při díle vždy a všude. Bůh je při všem, co dělám a nač myslím. Záleží jen na mně, zda se o něj chci opřít jen někdy, nebo jestli chci jít celým životem, celým dnem s ním, pod jeho ochranou. Zda svůj život chci žít nerozdílně ve společenství s Bohem.

Poslyšte, jak o tom psala jedna žena Jana svému známému Karlovi:

Milý Karle, ptal ses mne, kdy a jak se modlím. Pokuším se ti to trochu popsat.

První myšlenka, s kterou začínám, když ráno o šesti zazvoní budík, je: Díky, Pane, dávaš mi den. Ráda jej beru. Někdo by řekl, zač hned ráno děkovat, ale já myslím, že je toho dost: žiju, jsem zdravá, mám celý den před sebou – to není málo. Pak se modlím za toho, kterého mám z lidí nejraději, a za všechny lidi, co mám a nemám ráda. Nejraději bych si při tom chvíli klekla, ale tolik času mi většinou nezbývá. Tak se klidně modlím při oblékání a při mytí.

Kdy se modlím během dne? Každá událost, každý zážitek vyvolává odezvu, takže o tom slovíčko povím Pánu, poděkuji či poprosím. Když nevím, jak dál, ptám se. Když mne začne pokoušet hněv, zlost, začnu intenzivně myslet na něco hezkého, děkovat za to. Mám to tak napsané na lístku v peněžence: **Nenadávej, děkuji!** Večer se někdy dostanu do kostela na bohoslužbu, na biblickou hodinu, to je krásné zakončení dne. Když to takhle nevyjde, sednu si chvíli aspoň doma, otevřu Písmo a prosím: Pane, mluv ke mně. Já pak odpovídám, modlím se. Bývají to také krásné minuty.

A poslední chvilka modlitby je při svlékání a ulehání do postele. Vždycky mám proč prosit za

odpuštění, vždycky mám zač Bohu děkovat.

Vidím, že jsem tak krásnou věc popsala tak suše. Ono se to nedá vypovědět. Ale dělej to také tak a zažiješ také to, co jsem neuměla vypovědět. Moc ti to přeju. Jana.

Takhle to uměla popsat Jana. Začněte se tak modlit a poznáte brzo i vy, co působí modlitba.

Když necháme Boží lásku po celý den stále v sobě působit, to má účinky! Naše sobectví roztává, vytrácí se jako led na slunci. Náš krok je lehčí, mysl radostnější. V každém, koho potkávám, mohu sloužit Pánu. Vše, co dělám, má novou hodnotu.

Naši dnešní úvahu o modlitbě bychom si mohli nadepsat: Od mluvení k naslouchání a k jednání.

Podněty k debatě

Co s modlitbou na veřejnosti?

Jsou tam lidé, kteří modlitbu neznají. Není vhodná chvíle k jejich poučování. Z ohledu na ně se modlíme bez vnějších znamení, tiše a nenápadně.

Co s modlitebními knížkami?

Nejsou-li ze sladkobolných časů, najdeš v nich nepochybně i krásné myšlenky, podněty k zamyšlení, k meditaci. Stejně tak texty dobrých písní. Založ si vlastní sbírku modliteb!

Proč se modlit v neděli společně v kostele?

Společně pracujeme, učíme se, jíme, hrajeme si, proč ne také společně Bohu děkovat, chválit, prosit? Je to tak důležité téma, že mu věnujeme celou příští úvahu.

7. Má neděle

Od mluvení k naslouchání a k jednání. Tak jsme si shrnuli naše úvahy o modlitbě. Tuto úvahu věnujeme odpovědi na otázku, proč se máme v neděli modlit v kostele společně.

Teď se aspoň letmo ohlédněme: Jaká bývá má účast na nedělních bohoslužbách? Jdu do kostela rád? Podílím se živě na všem, co se tu koná, nebo bývám pasivní a roztržitý?

Bůh přišel, aby uvolnil nadlidské síly lásky ve světě, a my jsme je zkontrolovali do podoby domácí kočky, řekl pastor Mario von Galli.

Dnes máme uvažovat o naší nedělní bohoslužbě a o naší neděli vůbec.

V kolika rodinách se v neděli odbývá souboj mezi rodiči a dětmi: Vstávej, abys nepřišel pozdě do kostela. Ale mami, mně se dneska nechce. Jdi sama. Když já, starší, vstanu a jdu, tak ty snad můžeš vstát a jít také. Ale jaký to má smysl, že tam musím povinně odsedět tu hodinu? Stejně tomu nerozumím. Nic tam rozumného nedělám. Akorát, že párkrát řeknu Amen, a to ani nevím proč a nač. Vždyť tam čuším jako divák na funusu.

A když se tenhle souboj přenesení před kněze, tak kněz musí říct: Já se ti nedivím, že nemáš z bohoslužby žádnou radost. Co člověk nezná, jak to má mít rád? Teprve až si ujasníš, že ve Večeři Páně se odehrává největší světové drama lásky, pak už se nebudeš ptát, jestli jsi povinen jít do kostela – to pak půjdeš rád.

Ale mladí namítají: Proč bych se měl snažit bohoslužbu poznat a milovat? Snažím se poznat to, co je pro mne přitažlivé, třeba hezkou holku... Ale nedělní bohoslužba mi připadá spíš jako stará bezzubá babička.

Copak o to, naše církev je stará a její bohoslužba také, ale jsou babičky, které mají pro vnuky plné porozumění. Krom toho tato babička liturgie prodělala omlazovací kúru.

Jiné přirovnání: Stojíš na mostě a pod tebou plyne mohutná řeka. Vznikla v horách z křišťálových pramínek, ty sbíhaly z hor a spojovaly se v potok a pak v řeku. Ta utvářela celou krajinu, jak do ní ryla údolí. A teď se ten mohutný tok valí k moři a nese s sebou i spousty kalu a nečistot.

Tak je to s církví a její liturgií. Začalo to událostí, která vzbudila úžas všech učedníků. Při večeři jim Pán odkazuje, aby na jeho památku jedli svátostný chléb jeho těla a pili víno jeho krve.

A oni to tak dělají. Napřed se scházejí tajně, po domech. Pak si mohou stavět velikánské chrámy. Je jich stále víc, mnoho. To pak musí hostinu Večeře Páně přizpůsobit prostoru a množství.

Dnes to dá trochu námahy, zorientovat se v tom tisíciletém toku liturgie, ale není to krásné téma pro biblickou hodinu? Je to tak těžké, přečíst si chytrou knížku o bohoslužbě místo skuhrání, že jí nerozumíš?

Vždyť nedělní bohoslužba v sobě má stále tu plnost ohně, kterým chce Ježíš zapálit svět. Vždyť je to šance k uslyšení Ježíše, k setkání s ním u jednoho stolu. K velikému osvobození od vlastní chatrnosti, když ti říká: Připoj se ke mně. Dodám ti odvahu vidět a zakoušet nové věci ve tvém životě.

Mladí lidé si zpravidla také nevědí rady s přítomností Ježíše v chlebě a víně. Jak si to máme vlastně představit? Nějaký mini-Ježíš, schovaný v chlebě, to je přece nemožné!

Odpověď není tak složitá, jak se zdá. Má cosi společného s tím, co slavíme o Vánocích: že Bůh se stal člověkem. Podle poznání víry je Ježíš Kristus přítomen jako Bůh nejen pod způsoby chleba a vína, ale vždy a všude (Matouš 28,20).

Kromě setkání s Ježíšem v jeho slovu v bibli, kromě setkání v bližním, můžeme přítomnost Ježíše zvláště zřetelně zakusit ve svátostech. K nim náleží i Večeře Páně. V ní je zmrtvýchvstalý Pán přítomen se svým božstvím i lidstvím.

Ovšem je tu háček. Svátostné setkání se uskutečňuje jen tehdy, když se člověk k tomu sám rozhodne.

Ještě zpět k tajemství Večeře Páně. Když Ježíš řekl Toto je mé tělo, má krev, určitě tím nemyslel částičku svého pozemského těla a svou přirozenou krev. Vždyť stál před nimi zdravý a neporaněný. Chtěl spíš říci: To jsem já jako dar pro vás. To jsem já jako Zmrtvýchvstalý.

Při obětování chleba a vína dostávají mocí slova Páně hmotné věci nový význam: to, co normálně slouží tělu jako potrava, má nové určení – stává se pokrmem pro život věřícího. Je to dílo lásky, tajemství lásky, o kterém se nedá dobře diskutovat, ale tím lépe se dá slavit.

Liturgie je řečí symbolů (beránek, svíce, chléb, víno).

Jenže my jsme dnes znaky a symboly přímo zahlceni; od dopravních značek k reklamním poutačům v televizi. I dnes nás však některý symbol silně osloví, např. ostnatý drát jako symbol touhy po lidské svobodě a důstojnosti. Ale většinou to tak snadno nejde. Kdo chce pochopit smysl symbolu, musí se do něj ponořit, meditovat, zamyslet se nad tím, aby zahlédl hloubku jeho výpovědi.

Když se vám zdá bohoslužba neživá, nezůstaňte při kritice. Hledejte, jak pomoci, aby byla živější, radostnější. Vždyť právě vy do ní můžete vnést mnoho charizmat, duchovních darů našeho života: fantazii, elán, schopnost nadchnout se, radostnou odvahu k novým věcem, jak je vidíte při bohoslužbách v živých farnostech.

Ono totiž volání po živé bohoslužbě je vlastně volání po živé farnosti, po živé víře.

Tuhle záležitost nikdo nevyřeší sám. To se musí dát konečně dohromady společenství lidí, kterým to není jedno. Jen ve společenství s jinými je možné hlouběji sdílet a prožívat svou víru.

Společenství kolem stolu Páně nás naučí touze udělat něco víc z celé neděle. Aby to byl vrchol týdne. Aby to byl den zklidnění, den radostné pohody, den jasu. V kostele jsme odložili ústaranost, shon, neklid a odnesli si důvěru v Otce s námi. A to je dobré. Protože jaká neděle, takový týden.

V přírodě platí, že z daru letního slunce žije příroda v zimních měsících.

Mezi lidmi platí, že z jedné pěkné neděle se dá žít v pracovních dnech.

N á m ě t y k d e b a t ě

Proč volá Pán lidi k nedělní bohoslužbě? Není trapné někoho přesvědčovat, aby se setkal se svým Bohem? Není to jednání jak s nesvéprávným člověkem?

Vypadá to tak.

Když se otec několika malých dětí bezhlavě zamiluje do atraktivní mladice, řekneš snad: Máš pravdu, rozveď se s manželkou, opusť děti. Jsí přece svobodný člověk.

Když vidíš kluka, jak bere heroin, řekneš mu snad: Jsí svobodný člověk, dělej si, co chceš.

Nutnost povzbuzování pochází od toho, že člověk netouží vždy jen po tom, co je pro něj skutečně dobré. Nedostatečná prozíravost je v povaze člověka. Okamžitá chuť se zdá zpravidla naléhavější než skutečně důležité potřeby.

Podobně je to s nedělní bohoslužbou. V té chvíli se jeví pohodlnější zůstat v posteli, hrát si, proto tu musí stát upřímné slovo: teď je pro tebe důležité společenství, společně děkovat, prosit, načerpat sílu a klid. Jdi na bohoslužbu. Lidé dospělí a často i děti propadají už při drobných těžkostech náladám, jako by měl zaniknout svět. Ztrácejí často půdu pod nohama a jsou bezradní. Dřív to tak často nebyvalo. Kde je vina? Jistě v celkovém přetížení (škola, rodinné problémy, hrozná situace v přírodě i ve světě), ale i v nadměrné míře volnosti a svobody, kterou neumějí zvládnout a unést. Spořádaný domov a přehledná pravidla hry jim mohou být jen ku prospěchu. Až člověk plně objeví, k čemu je nedělní bohoslužba, jde tam sám a rád, už z vlastního rozhodnutí.

Jak můžeš přispět ke slavení nedělní bohoslužby?

Namátkou několik příkladů:

Sám si připrav a přednes přímluvné modlitby.

V jednom kostele dali ke vchodu knihu, kam každý může zapsat svou starost a prosbu. Jeden to pak shrne a při přímluvných modlitbách přednese.

Jinde vymysleli při kostele nedělní školku. Pohlídají děti v době bohoslužby, aby mladí rodiče mohli být klidně a soustředěně na bohoslužbě.

Je možno si zavést debatní besedy po bohoslužbě, kde se probírá právě vyslechnuté slovo Boží, kázání, různé dotazy.

Jinde připravili spolu s knězem kázání ve formě rozhovoru: chlapec a dívka kladli střídavě otázky a kněz odpovídal. Poslouchalo se to daleko živěji, než obvyklý monolog kněze.

Občas je pěkné uspořádat slavnostní průvod (školáci děkují květinou na konci školního roku, hospodyně o posvícení a podobně).

Mnoho věcí můžeme dělat pro krásu nedělní bohoslužby, když nezůstane jen u plané kritiky a hledá se, jak pomoci.

8. Mé plány – Boží plány se mnou

Možná znáte tohle staré židovské podobenství:

Vnouček rabína Barucha si hrál s kamarádem na schovávanou. Dobře se schoval a čekal. Když to čekání bylo už příliš dlouhé, vylezl a zjistil, že ho kamarád vůbec nehledal a odešel. S pláčem si šel chlapec stěžovat dědečkovi na špatného kamaráda. Vidíš, řekl dědeček, i Bůh si takhle stýská: Jsem, a nikdo mne nechce hledat.

To Boží inkognito je možná dnes jiné, než bývalo v dřívějších dobách, ale k nalezení je Bůh stejně jako tehdy.

Nedejte si namluvit, že v dnešní době jsou lidé méně věřící. Vy sami víte, kolik statečnosti je potřeba, když jste jediným ve svém okolí, kdo chodí do kostela. Nejsme méně věřící, méně stateční. My dnes jen neumíme o své víře mluvit, neumíme ji klidně obhájit. Jsme bezradní a cítíme se často osamělí. Neumíme dost dobře vidět Boha ve všedních událostech všedního dne, neumíme Boha hledat. Ano, hledat, protože náš Bůh je Bůh skrytý, který chce, abychom ho hledali a nalézali s velikou radostí.

Proč tolik mladých lidí končí dnes u alkoholu, u drog, v kriminále? Po odpovědi nemusíme nijak pátrat, je zřejmé. Nenalezli smysl svého života. Jejich bezradnost a bezcílnost je následek toho, že nenalezli Boha. Jsou vykořenění.

Každý řidič se musí naučit základní obsluhu svého auta. Každá babička zná, co potřebují její květiny za oknem, aby pěkně kvetly. Jen lidem, kteří začínají žít, někteří vychovatelé namlouvají, že návod k použití od „výrobce“ lidského života – Desatero Božích přikázání – znát nepotřebují.

Člověk nemá žít bezcílně jako živočich. Svůj život si může sladovat s Božími plány.

Ve Starém zákoně čteme, jak na prahu zaslíbené země rozvíjel Bůh před Izraelity základní plán života Božího lidu. V jádru to platí na prahu života i pro každého člověka:

Hle, předložil jsem ti dnes život a dobro i smrt a zlo. Budeš-li milovat Hospodina, svého Boha, chodit po jeho cestách a dbát na jeho přikázání, budeš žít. Hospodin ti bude žehnat. Jestliže však se tvé srdce od Boha odvrátí, dáš se svést a budeš se klanět jiným bohům, nebudeš dlouho živ, úplně zanikneš. Předložil jsem vám život i smrt, požehnání i zlořečení. Vyvol si tedy. Na tom záleží tvůj život a délka tvých dnů (5. Mojžíšova 30,15–20).

Takhle mluví slovo Boží, zapsané někdy před třemi tisíci lety. A jak to cítí a prožívá člověk dnes? V jednom společenství si napsali na farní vývěsku toto:

Život je problém grandiózní.
Kdekdto dnes křičí, všude to zní: Lidé se kazí čím dál více!
Kdo jim dal k tomu propozice?
Kdo jim dal špatné dobrozdání?
Kdo jim strh' z cesty do močálu, do nocí opilých s konci v žalu?
Boha jste škrtili ze slovníku –
toho, jenž Tvůrce je všeho vzniku,
toho, jenž k dobru vedl radou,
toho, jenž zemřel ubit zradou.
Boha jste lidem vzali, jakou náhradu jste nám dali?
Člověk, jenž vyšel z Boží dlaně, sám k smrti sobě ková zbraně.
Proč vlastně člověk ještě žije, když věčnost je jen utopie?
Proč dobře žít, chránit se hříchu, proč víru mít a neznat pýchu?
Vždyť nebude-li zmrtvýchvstání, nebude ani účtování.
Však pozor, otče, máš-li dítě, musíš je střežit na úsvitě.
Večer je pozdě řvát a lkát, že ze synka je darebák.
Pohlédni dříve na oblohu, než uloupíš své dítě Bohu.
Život bez Boha život není, to je jen bedněné živoření.

Jsou lidé, kteří se honí za kdejakou zdravotní radou z časopisů, shánějí zdravotní čaje a diety. Čím se u soudu Božího jednou omluví, že návod ke správnému životu od samého Stvořitele nepřijali? Je snad příliš náročný a neproveditelný? Je příliš komplikovaný, nesrozumitelný? Není. Z knihy Deuteronomium jsme před chvílí slyšeli: Mé příkazy nejsou pro tebe nepochopitelné, ani vzdálené. Mé slovo je ti velmi blízko, je ve tvých ústech. Je ve tvém srdci. Hleď tedy, abys je dodržoval.

Jestli se v této duchovní obnově naučíme Božímu hlasu naslouchat, jestli se naučíme důvěřovat vedení Božího Ducha, jestli se naučíme obracet se svými starostmi a nejistotou k Bohu se stejnou důvěrou, jako se dítě obrací ke svému otci, pak zažijeme divy Boží pomoci.

Věřte, mnoha mrzutostí se uchráníte, mnoha depresí se uchráníte, když se naučíte každou starost svěřit s důvěrou Bohu. Ne jako pasivní tvorové, kteří své povinnosti svalují na druhé, ale jako děti svého Otce, jako učedníci svého Mistra.

Ovšem tenhle postoj Otcova dítěte, Mistra učedníka, musíš zaujmout ty. Ty sám, osobně, se musíš rozhodnout, koho chceš uznávat za svého Mistra. Ježíš se posluchačům nijak nevnucoval. Ani dnes neláká své učedníky žádnými sliby, přemlouváním. Říká: Jestli mi věříte, zůstaňte, nebo jděte. V nebi jsou samí dobrovolníci, nikdo tam nepřijde z donucení.

Ty sám se musíš rozhodnout, jestli chceš žít svůj život bez Boha, nebo s Bohem.

Jako pomůcku k tomuto rozhodování nám Bůh dal tři knihy života: přírodu, člověka a bibli.

Ke čtení v knize přírody jsme byli vybaveni zvědavostí, která nás podněcuje k dívání, zkoumání, pozorování. Byli jsme vybaveni schopností divit se složitosti všeho života. Byli jsme vybaveni schopností žasnout nad moudrostí v živé i neživé přírodě. Byli jsme vybaveni schopností smát se radostně při poznání, jak veliký a dobrý je náš Bůh.

Pak je tu druhá kniha poznání: člověk. Pozorujeme, jak k dokonalému aparátu těla přistupuje Boží obraz – duše, osobnost, charakter. Jak velké výkony může podat člověk svým intelektem, rozumem. Jak velké věci může dokázat svou pevnou vůlí, když je motivován správným cílem. Jak veliká věc je jeho lidská svoboda, kterou se může zbavit překážek, jež mu znesnadňují konat dobro.

Třetí kniha poznání je bible, zjevené slovo Boží. Je plná vyprávění o osudech člověka. Je to dopis od Otce mně i tobě adresovaný, kniha života.

Když tu knihu života začneš číst, nikdy s ní nebudeš hotov, protože jen postupně budeš stále hlouběji chápat, proč Ježíš to a ono řekl, udělal. Ale tvá pochybnost a nechápavost nebude žádná světová premiéra. Vždyť už sama Ježíšova matka Maria leccemu nerozuměla, leccos nechápala, ale uchovávala jeho slova ve svém srdci. Teď už rozumí všemu. Ty také budeš.

Zatím žij podle toho, co jsi z Ježíšova evangelia pochopil. I kdyby to bylo jen docela málo. Ale žij z toho! V evangeliu poznáš, jaké jsou Boží plány s tebou: To je vůle Otce, aby každý, kdo vidí Syna a uvěří v něj, měl život věčný.

Stojí to za to, přestat už žít vlažně. Stojí za to přestat být křesťanem jen na půl úvazku, jen někdy v neděli v kostele.

Stojí za to, abychom hledali podobu dnešního křesťanství v dnešním světě, ve svém každodenním životě. Ptát se, jak by chránil ohroženou přírodu František z Assisi dnes. Jak by se ujímala polosirotků z rozvrácených manželství Alžběta, Anežka Česká? Jak by dnes debatoval s ateisty Tomáš Akvinský?

Stojí za to, abychom usilovali o sladění našich životních plánů s Božími plány. Hned. Dnes.

Podněty k debatě

Co je to věčný život? Klidně bych se vsadil, že devadesát ze sta křesťanů si myslí, že je to až to, co přijde za smrtí, na „onom“ světě. Je to nedorozumění. Věčný život, to je trvalý život. Ne až za lidským časem, ale už v něm, už teď.

Je to otisk věčnosti v současné chvíli, jak se o tom píše v evangeliu: To je věčný život, aby poznali tebe, Boha a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista. V tom momentě tedy, kdy se člověk obrátí a přijme Boha do svého života jako přirozenou součást svého lidství, začíná se jeho věčný život.

Život pomíjející a život věčný nejsou tedy dva úseky, které následují po sobě, ale dvě vrstvy, které jdou nad sebou a spolu. Ne že by ten tělesný život byl špatný, to ne. Ale je to málo. Člověk je víc než trávení a zažívání a užívání. Takový život brzo upadá v nudu a omrzelost. Lidsky žije, kdo se podílí na Božím stálém tvoření světa, kdo pomáhá božímu Království dobra.

Tenhle život, život spolu s Bohem, ten nám smrt nevezme. To je základ naděje a optimismu věřícího člověka.

V mládí nehraje tato myšlenka, tak velkou roli, ale čím je člověk starší, tím pozorněji naslouchá zprávě o životě navěky, tím víc se na něj těší. Když umíral francouzský básník Charles Péguy, ptali se ho přátelé, jak mu je. Odvětil: Jsem velmi zvědavý na život v Bohu. Moc už se na to těším!

Vidíte, zná-li člověk smysl a cíl svého života, nebojí se ani smrti.

Co se myslí tím, že někdo je křesťanem jen „na půl úvazku“?

Křesťané naplno jsme právě tak v neděli v kostele. Ale ve všední den? Kolik je hodin, které prožíváme zcela bez Boha stejně jako naši nevěřící sousedé?

V neděli slavíme radostnou bohoslužbu před tváří Páně, ale sotva vyjdeme kostelními dveřmi ven do všedního světa, zůstáváme bez spojení s Bohem. Do naší denní práce, do debat při svačině, do nervozity nad uplakaným dítětem, do chvíle společné zábavy nedosáhne nic, co jsme prožívali ve zbožných chvílích v kostele.

Cítíte to také tak? Také vám to vadí? Není přece možné být věřícím jen určitý počet hodin týdně. Buď jsme křesťanem vždy a všude, nebo vůbec ne.

Dnes už nikomu nestačí jen kostelní zbožnost, potřebujeme zbožnost uprostřed dnešního světa, všude, kde žijeme. Dnes nevystačíme s křesťanstvím jen na půl. Buď, anebo.

9. Život s církví – církevní rok

Když jsem jednou navrhl debatu o církvi, ozvala se podrážděná reakce:

V krédu se mluví o církvi svaté, ale nejsou dějiny církve spíš hříšné než svaté?

Je to tak? Církev Kristova svatým společenstvím je, ale křesťané jsou hříšní. Mezi apoštoly byl na dvanáct jeden zrádce. Jedenáct zbabělců bylo na dvanáct apoštolů. Jedna ku dvanácti, dvanáct ku jedné. Jaké procento zrádců a zbabělců je dnes v církvi? Bůh ví.

Ano, bylo při šíření křesťanství mnoho násilí.

Byly mnohé náboženské války.

Byla hrozná španělská inkvizice.

Bylo hrozné pronásledování a upalování čarodějnic.

Ale nikdo nemá právo, aby se nad zločiny minulosti i současnosti pohoršoval, pokud nepřidá ruku ke společnému úsilí o vyléčení lidí z kultu násilí.

Známe vyprávění Pána Ježíše o ženě hříšnici. Podle židovských zákonů měla být hned na místě ubita kamením.

Ale napřed ji vedou k Ježíšovi. Ne, aby ji zachránil, ale aby zabili s ní i jeho, jestli k ní projeví soucit.

Ježíš mlčí. Nezačíná plamennou obhajobu, nehledá mezery v zákonech, neodvolává se na lidská práva. Pak řekne jen jedinou větu: Kdo z vás ještě nikdy nezhřešil, ten ať po ní hodí kamenem. A zákoníci se jeden po druhém vytrácejí.

Ježíš ženě zachránil život. Ale dělá pro ni víc. Odpouští jí její hříchy: Ani já tě neodsoudím. Můžeš jít. Ale víc už to nedělej, říká jí. Otvírá jí dveře do nového života.

Takhle se chová Ježíš ke všem hříšníkům. Mezi lidmi, kteří ho doprovázeli za jeho života, bylo mnoho obrácených hříšníků a hříšnic. I dnes je tomu tak. Kristova církev je společenstvím hříšníků, kteří přijímají z Ježíšovy ruky nabídku nového života.

Na stránkách Starého zákona se setkáváme s jiným vztahem k hříšníkům.

Bible totiž doprovází boží lid ve vývoji jeho představ o Bohu. Poznání Boha v lidech roste jen pozvolna. Od lidských představ je dlouhá cesta k plnému zjevení v Kristu.

Někdo by řekl: Tak já tedy Starý zákon přeskočím a začnu hned číst Nový zákon. Nebudu s tím Starým ztrácet čas. Jenže to tak nejde. Poznání Boha šlo touto cestou a i ty jí musíš projít.

Čím lépe poznáš Starý zákon, tím líp budeš chápat Nový. Čím trpělivěji budeš putovat Deuteronomií (5. Mojžišova), tím lépe porozumíš evangelium. Čím důvěrnější ti bude Izaiáš, tím zřetelněji ti vystoupí Ježíš z evangelia.

To se týká i Božího postoje k hříšníkům. Čím lépe budeš znát, jak tvrdě zacházeli Izraelité s hříšníky v dobách Starého zákona, tím víc se budeš umět radovat nad Ježíšovým slitováním.

A budeš schopen odhalit i v sobě starozákonníka.

Čím primitivnější jsou náboženské představy, tím neúprosnější jsou lidé ve vyhlašování trestů proti přestupníkům.

Člověk, který se rozhodne, že bude svatý a dokonalý, začne být zpravidla zuřivý proti tomu, kdo se na tu cestu nevydá s ním.

Začteme-li se my, křesťané, do svých náboženských dějin, najdeme tam mnoho takových, kteří ze samé zbožnosti dovedli spoustu lidí rozčtvrtit, ubít, a to jen proto, že nebyli dost rychle ochotni převzít jejich názory.

Ještě dlouho bude znít křik člověka, starého Adama: Smrt hříšníkům!

Jen Ježíš, nový Adam, má odvahu postavit se proti tomuto křiku.

Jen Ježíš má odvahu pravit: Slyšeli jste, že bylo řečeno Oko za oko, ale já vám říkám Kdo pochopí Krista, přestane věřit v trest smrti jako v nejsilnější lék proti zlu, přestane mluvit o obranné či svaté válce, protože ví, že každá válka je hrozná. Začne věřit v sílu nenásilnosti. Začne věřit Gándhímu, Martinu Lutheru Kingovi a jiným odvážným.

Začne věřit v kříž. Břevno vzhůru má pomáhat nalézt Boha. Břevno vodorovné mu ukazuje k bratřím a sestřám po celém světě, k lidem, k nimž se Pán milosrdně sklání. Milosrdenství, to je to největší, co se o Bohu dá vůbec říci: Milosrdenství chci, ne oběti! Na této větě si můžeš ověřit, kolik máš opravdu ducha Ježíšova.

A co je důvodem k tomuto postoji Ježíšovu? Proč tato láska ke hříšníkům? Protože hříšník je nejobožejší ze všech lidí. Je nejmocnější ze všech nemocných.

Co je chudoba člověka proti nahotě duševní? Co je nedostatek chleba proti nedostatku lásky? Bezmocná je bída násilného, krutého člověka. Bída zpuštěného drogami nebo neřestí.

Čím blíže je člověk Bohu, tím je šťastnější. Čím je vzdálenější, tím je ubožejší. Kde je domov pro lakomce? Kde radost pro zrádce? Kde je jistota a spolehnutí pro toho, který nevěří, nedoufá, nemiluje?

Proto se dá plnost evangelia shrnout do vyprávění o Ježíši a ženě hříšnici. O Otci a marnotratném synu. Dnes je tu Ježíšova církev, která novým a novým generacím křesťanů zpřítomňuje, zvěstuje a znázorňuje Ježíše.

V průběhu církevního roku nám připomíná svědky víry – lidi, kteří pochopili něco z evangelia, a změnilo to celý jejich život.

Život svědků, to jsou jakoby obrazné ilustrace evangelia.

A ještě jednu velkou službu nám církev prokazuje v průběhu roku: je to okruh svátků, který vytváří rok spásy. V těchto slavnostech a svátcích jsou pravdy víry o Bohu zjevnější, než když bychom o nich jen četli v bibli. Slavení může slovo a myšlenku prohloubit, přiblížit, oživit. Z mluvení o Bohu se stává mluvení s Bohem. Ovšem je při tom třeba, aby tradiční liturgické formy byly srozumitelné, aby se stále znovu oživovaly.

Farní společenství při nedělní bohoslužbě, to je viditelná církev. Je to místní církev. Církve svatá i hříšná, církev poutníků na cestě. Církve, která mi stále připomíná, že Bůh mi dal život a má se mnou zcela určitý záměr: Jsi můj, já jsem tě vykoupil, slyšíme Boží volání při četbě proroka Izaiáše (43,1).

Při bohoslužbě si uvědomujeme: Jsem dítě Boží. Bůh mne chtěl, abych žil. Dal mi vlohy. Nebudu nijak méněcenný ve srovnání s jinými, když rozvinu a budu používat ty vlohy, které mi Bůh dal.

Je tu farní společenství, které mě zve jako přítele, kamaráda, abych nešel sám, ale společně s jinými cestou za Ježíšem.

Jako Ježíš zachránil život ženě hříšnici, tak Ježíš zachraňuje život každému z nás. Ale všechna síla ve svátosti křtu a biřmování, se uvolňuje, stává účinnou teprve ve chvílích osobního „ano“, osobního souhlasu, otevření se této milosti. Proto se jí musíme denně otvírat, přijímat ji.

I dnes tu stojí na konci naší úvahy přímá otázka: Co říká to, co jsem tu dnes slyšel, mně osobně? Jak na to odpovím, co budu dělat, abych odklidil nepořádek a přijal pozvání mezi učedníky Pána Ježíše?

Náměty k hovoru

Křesťanství se musí projevat, uskutečňovat v každodenní práci, v denním životě: Buďte činiteli slova, ne jen posluchači (Jakubův list 1,22)! Kdo nejedná jako křesťan v práci, v kuchyni, ten není křesťan ani v kostele.

Církev se „plete“ do veřejných věcí tím, že vyučuje dobré lidi, dobré občany. Církev nemá být přísluhovatelkou panujícímu režimu. Je povolána sloužit Kristovu království spravedlnosti, lásky a pokoje.

Ježíš zvěstoval chudobu, ale církev je bohatá. Platí to i u nás? V kostelích jsou poklady, ale jejich cena je víc umělecká než materiální. „Zlaté“ kalichy a jiné bohoslužebné nádoby jsou ve skutečnosti měděné – jen pozlacené.

A hmotný majetek farností? To není osobní. Tolik chrámů potřebuje údržbu. A nádhera kostelů? Kde kdo si pilně zvelebuje a vylepšuje byt, koupelnu, chalupu – proč by si křesťané neměli krásnit svůj chrám, pokud při tom nezapomínají na chudé a potřebné mezi sebou?

Po první světové válce zněla na schůzích hesla jako Zabrat bohatství církve a dát chudým, lidu. V Rusku byly zrušeny tisíce kostelů, jejich „poklady“ převzal lid, ale kdo z toho měl jaký užitek? Lid nezbohatl a národ nenávratně ztratil umělecké památky nedocenitelné hodnoty.

Když už pamatovat na chudé, víte, kolik cigaret se denně u nás vykouří? Já to také nevím, ale v Německu je to prý 16 milionů kusů. Denně! Kolik se vydá na kráslicí prostředky, za luxusní auta, za luxusní sportovní náradí a oblečení? Bylo by na čem šetřit pro chudé, jen chtít – a nemusí se kvůli tomu bořit starobylé chrámy a ničit umělecké církevní památky.

Roku 258 stál jáhen Vavřinec před soudem pro zločin křesťanství. Vydej státu poklady církve, kázal policejní prefekt. Těch je mnoho, v rukách je neunesu, dejte mi povozy! Přivez! povozy plné římských žebráků. Zde jsou uloženy poklady církve.

Církev byla vždy proti pokroku, říkají někteří. Všimni si, že toto vyčítají církvi nejhlasitěji právě ti, co jí mají stejně za zlé, když provede nějakou obnovu, reformu. Proč nejde církev s dobou, říkají, ale když farář přijede v novém autě, brblají, že Ježíš jezdil na oslu a stačilo to.

Není dost podnikavá a čilá, vytýkají církvi, ale když začne sbírat peníze na nějaké dílo, mají jí to za zlé. Kněží by se měli starat víc o staré a nemocné, říkají, ale když k nim chce jít, dozví se u dveří, že babičce už je lépe, a brzo přijde do kostela sama.

Kněz se má zajímat o to, co se děje kolem něj, říkají. Ale když ho uvidí sedět v kině, brblají: To nemá nic lepšího na práci?

Já už jsem zažil tolik švindlů, že nevěřím ničemu! Kdyby to byla pravda, musel by ses oběsit, nedalo by se žít. Věříš pekařovi, šoferovi autobusu, hlasateli v rádiu, když hlásí čas. Někomu věříš. Přemýšlej tedy, komu nevěříš a proč.

10. Nový člověk v Kristu

Už je za námi víc jak polovina naší duchovní obnovy. Jak jsme ten čas využili? Jak se v nás rodí nový člověk? Nebo jdeme ještě stále po starých cestách?

V kterýchsi novinách se objevil inzerát:

Hledá se č l o v ě k mezi pěti miliardami.

Velikost a vzhled, výše úspor a typ auta nejsou důležité.

Nabízí se zajímavá činnost.

Požaduje se víc naslouchat než mluvit,

víc chápat než posuzovat,

víc pomáhat než kritizovat.

Není záruka na vděčnost.

Hledá se n o v ý č l o v ě k – hledá se křesťan.

Jestli se cítíte schopni k této práci,

přihlaste se co nejdříve u nejbližšího bližního.

Ano, dobrý člověk je všude hledaný. Proč je však kvalitních lidí tak málo? Proč tak málo lidí dozraje ve vyrovnanou osobnost, dobrého křesťana? Asi proto, že je tak mnoho dětských nemocí, které vývoj člověka pokříví.

Jak negativně nás může pokřivit s t r a c h .

Strach o zdraví vychová hypochondry. Ti škodí sobě. Druhým jsou k smíchu. Jinak jsou k ničemu. Vyčerpávají se stálým sháněním zdravotních rad, receptů, srkáním čajíčků. Žijí jak ve skleníku.

Není v tobě kousek toho hypochondra?

Strach z lidí vychovává podezíravce. Ti jsou nebezpeční, protože škodí nejen sobě, ale i druhým. Stále si na někoho stěžují, stále někoho podezírají, stále se cítí ohroženi. Odmítají i přátelskou pomoc. Ze všech si dělají nepřátele.

Jak ty? Opustils už v sobě důkladně tohoto podezíravce?

Stejně jako strach pokřívuje člověka i s o b e c t v í .

Sobci promarnují své životní šance jednu za druhou pro samé chytračení, aby se neošidili. Znají a cení jen svou chrobáčí kuličku. Umírají v pusté světnici jako lakomci se štůskem peněz ve slámku.

Je i ve mně něco ze sobce?

Jiné pokřivení působí p o h r d a v á k r i t i č n o s t .

Co dělá druhý, je vždy nějak špatné. Hledají, až chybičku najdou a posměšně zveličí. Tihle věční rejpalové se stávají nesnesitelnými lidem kolem sebe a nakonec i sami sobě. Z nich se rekrutují mnozí sebevrazi.

Jak je to s mou kritičností? Dovedu ji držet ve zdravých mezích?

Přičítám si k těm charakterovým pokřivencům i u s p ě c h a n c e .

To jsou lidé, kteří na sebe zapomněli. Znájí jen práci. Štvou se z práce do práce. Štvou se neradostně, protože když dělají jedno, už mají před sebou, co vše je ještě potřeba udělat dalšího. Chvilku pro sebe si neudělají, ale pořád se proto litují a druhým kolem sebe vyčítají, že nejsou tak zběsilí.

Není v nás také kousek uspěchané paní Pilné?

To, co tu teď děláme, je už vlastně zpytování svědomí, kterému se chceme důkladněji věnovat příště.

Dnes zůstaňme u myšlenky na dobrého člověka. Když už svůj život jednou žijeme, proč ne dobře, proč ne pěkně, proč nějak pokřiveně.

Dobrym člověkem, Kristovým bratrem, se staneš tím líp, čím živěji a čím bezprostředněji se dokážeš přiblížit k Ježíši.

Teď se možná zvedáš ze sedadla: Ale právě toto já nedokážu! Jde to vůbec, tak živě se přiblížit k Pánu Ježíši z očí do očí? Mluví se o něm, káže se o něm v kostele každou neděli, ale když přijdu v pondělí do školy, do dílny, kdepak jsou všechny ty myšlenky! Venku je mi Ježíš daleko.

Ano. Venku je nám Ježíš daleko. A v tom je bída našeho života, chatrnost dobrého člověka.

Beze mne nemůžete dělat nic, říká Ježíš. N I C ! Neříká: Beze mne svedete míř, nepůjde vám to tak dobře. Ne. Nic beze mne nesvedete.

Ty už Ježíše trochu znáš odmala. Ale tvůj Stvořitel si přál, aby ses stal přítelem jeho Syna. Ježíš k nám přichází jako náš bratr. Říká, že jeho Otec je také náš. Přeje, si abychom žili jako on. Abychom se dívali na svět a život stejně jako ON.

Zkus si to představit. Sedíš v kostele mimo dobu bohoslužby, sám. Zaskočil sis tam jen tak, když jdeš kolem. Ježíš hledí na tebe. Co při tom vidí? Co JEJ těší, co JEJ rmoutí? V takové chvíli tiché modlitby beze slova, roste tvá blízkost a důvěra v Pána.

Tento vztah Boha a tebe by měl znít vždy jako výraz velké, důvěrné lásky. Jenže ono to tak vždy není. Často jako by nás zklamal Bůh: my od něj žádáme, co se nám líbí, a on nám dává, co je nám prospěšné. Často lidé zklamou Boha: on každého obdarovává mnoha vlohami, ale někdo je ani nevybalí.

Bůh je stále jiný než naše představy o něm.

Tam, kde my odsuzujeme, on odpouští.

Od koho my se odvracíme, toho on chce zachránit.

Kde my zatracujeme, tam on dává poslední příležitost.

Kde my popravujeme a křižujeme, tam Pán dává ráj.

Boží míry jsou jiné, než naše tuhé centimetry.

Kdykoliv se na Ježíše zadíváme takto pokojně, v klidu, zblízka, z očí do očí, vždy nové obdivuhodné stránky jeho osobnosti objevíme.

Kdykoliv vezmeme do ruky Nový zákon, vždy nové hloubky jeho slov objevujeme, vždy znovu nás překvapuje a udivuje. Ježíš je radikální novotář. Nedbá na to, co by řekli lidé. Porušuje náboženské předpisy své doby tam, kde škodí, místo aby sloužily.

Ježíšovy požadavky na současníky byly radikální. Můžeme se domnívat, že na nás dnes má Ježíš menší požadavky? Nežádá nic nemožného, ale co žádá, na tom u svých učedníků trvá.

Dělejte druhému, co chcete, aby druzí dělali vám.

Nesudte druhé a nebudete odsouzeni.

Odpouštějte a bude vám odpuštěno.

Buďte milosrdní a dojdete milosrdenství.

Uznejme, že v těchto Ježíšových požadavcích není nic neproveditelného. Tohle všechno se dá zachovávat. A my už chceme začít to vše zachovávat.

Už proto, abychom měli právo na jméno Kristův učedník. Už proto, abychom na začátku třetího tisíciletí pomohli světu konečně najít způsob života, život v souladu, prostý a radostný.

Ovšem na životě v radosti je zvláštní to, že si tu radost nemohu opatřit pro sebe. Mohu ji udělat druhému a potom ji dá Bůh i mně.

Jsi pro, že to se svým křesťanstvím začneš brát už doopravdy?

Bože, vše krásné a dobré v našem životě se děje tehdy, když my přijmeme nabídku tvé pomoci, tvého Ducha. Teď tě o tvou pomoc prosíme:

Abychom se v této duchovní obnově pevně rozhodli brát své křesťanství doopravdy.

Abychom se ve svátosti pokání odřekli všeho, co naši osobnost pokrýváje.

Abychom si dokázali najít a připravit chvíle ticha k setkání s Pánem Ježíšem v kostele.

Abychom uměli najít tiché chvíle doma k setkání s Přítelem Ježíšem nad stránkami evangelia.

Abychom se snažili vždy smýšlet, mluvit a jednat jako křesťané.

Abychom svým příkladem pomáhali světu najít jiný způsob života.

Abychom ovládli sklon k rozčilování pěstováním veselé mysli.

Abychom nikomu vědomě neubližovali.

Abychom v sobě pěstovali laskavé myšlenky.

Abychom se snažili bližního pochopit, omluvit, odpustit mu.

Abychom se stále snažili dělat druhým malé radosti.

Bože, pravá svoboda k životu podle těchto předsevzetí je v našem oproštění od zlých myšlenek a návyků. Pomáhej nám, abychom v sobě nesli a přechovávali jen dobré představy a následovali tak Ježíše.

11. Usmíření – uzdravení – příprava na svátost pokání

Každé zvíře dostalo určité vybavení, aby přežilo ve svém prostředí: zuby, drápy a pracky, rychlé nohy. Ne tak člověk. Jako dravec je příliš slabý, jako lovec příliš pomalý, jako šplhavec příliš nešikovný. Není přizpůsoben prostředí, ale zato si svým rozumem může přizpůsobovat prostředí kolem sebe: vyrábí nástroje, teplo, potravu. Chybějící kožešinu nahrazuje šaty, slabý zrak vylepšuje brýlemi a dalekohledem.

A má navíc ještě něco důležitého: nespokojenost. Z ní pramení snaha po zlepšování. To je hnací motor lidské civilizace, techniky, vědy, kultury.

Touží udělat ze sebe lepšího člověka. To je hnací motor mravního úsilí. To je síla, která nás přivedla, abychom hledali, kde jaké hříchy a harampádí se v nás krčí, abychom mohli to harampádí vymést, vyhodit.

Není to marná snaha. Prorok Izaiáš věděl, že každý, kdo opravdově touží proměnit svůj život, může počítat s Boží pomocí (Izaiáš 49,8-15).

V každém z nás se krčí kus lenocha. A ten říká: Svět nepředěláš, je zbytečné se pachtit po změně k lepšímu.

Jenž je jedno místo na světě, které můžeme změnit k lepšímu, a to naše srdce. Změnit, ne vyměnit. Transplantace nového srdce by to nespravila. S novým srdcem zůstává člověk stejný.

Ale Bůh přesto nabízí: Dám vám nové srdce, vložím do něj nového Ducha!

Co nám tu Bůh nabízí? Abychom se nechali vést Božím Duchem k praktickému jednání, k pravdivé řeči, k mírumilovnému chování. Abychom dokázali mít trpělivost s obtížnými lidmi.

Když tuto Boží nabídku odmítneš, když se Božím Duchem vést nedáš a jednáš opačně, boříš řád daný Bohem, hřešíš.

Proč člověk tohle dělá? Proč se nedáme vést Božím Duchem, když ho slyšíme v hlasu svědomí? Odpověď vás možná překvapí. Nejhlubší kořeny hříchu jsou v naší nedůvěře v Boha.

Z hloubky našeho ducha vystupuje stálé varování, které pochází ze špatných zkušeností s lidmi: Nedůvěřuj nikomu, tedy ani Bohu!

Každý z nás je vůči Bohu nedůvěřivý.

Lidského ducha je možné srovnat s ledovcem. Jen jeho vrchol je vidět nad mořem. U nás je vrchol ledovce rozumný duch. Ale většina toho, co děláme, cítíme, myslíme, pramení z hloubek pod vodou, z toho, co bible nazývá srdcem a psycholog podvědomím. Z něho vystupují pocity, podněty, láska a žádosti. Odtud vystupuje i strach před lidmi i před Bohem, nedůvěra. Tedy hříšné postoje.

Tuto nedůvěru je nutno zapudit, jinak nedá vyrůst ani víře, ani naději a lásce.

Jak pevně důvěřuješ ty, že Bůh je pravdivý, že nás neoklame, že nebude mít požadavky neúnosné, že splní své sliby?

Nezvládnutý podvědomý strach deformuje základní lidské pohnutky do hříšné podoby.

1. První základní lidská pohnutka je touha po uznání. Kde je uznání odepřeno, zanechá to hluboké zranění, trvalé jizvy, nedůvěru. Dostalo se ti v dětství stejného uznání a lásky jako druhým sourozencům? Brali tě tvoji rodiče stejně vážně jako tvého bratra, sestru? Nedocenili tě ve škole, v povolání? Je snad tvoje zlá zkušenost bolavým místem v tvém životě? Je to příčina, že nedůvěřuješ dost ani lidem, ani Bohu?

2. Druhým základním hnutím člověka je snaha o moc. Mít moc, majetek, převahu. Když mám moc, nemůže mi nikdo nic udělat. Být v té straně, která panuje, zlikvidovat možné konkurenty, mít převahu i v manželství, to je ochrana proti strachu.

Nežene strach také tebe do usilování o moc?

Dychtění po penězích, to je také forma, jak se zajistit proti strachu, jak se pít po moci.

Opakem snahy o moc je právě tak neblahé poddanství! Poddanství vůči určitému ideálu, vůdci, straně: když se podřídím, nemůže se mi nic stát! Stále se čeká na pokyn shůry. Je to neschopnost vlastního rozhodnutí, neschopnost pustit se do něčeho nového.

3. Požitkářství je třetí veliká síla v člověku. Chci mít něco ze života! Věci nebo osoby nás fascinují, vyznaňují příslib, že nás obšťastní, když je budeme vlastnit. Jenže je to klam. Fascinace skončí, jakmile té věci dosáhneme, jakmile ji vlastníme.

Opacně se projevuje tato síla pohrdáním. Když něčeho nemohu dosáhnout, začnu se tomu vysmívat. Co nemohu mít, tím pohrdám.

Vidíš, hřích je v podstatě vzdalování se od Boha ze strachu. To strach deformuje základní vztahy k lidem i k Bohu.

Naše sebevýchova je především pozitivní modelování života beze strachu. Musí být trpělivá a vytrvalá. Používat malých kroků. Od důvěry k několika málo lidem, kteří jsou mi blízcí, k důvěře v Boha Otce a Syna, k vedení Duchem.

Jmenuje se proto sebe-výchova, protože to za tebe nikdo neudělá. Ty sám musíš udělat dokončovací práce na stavbě své osobnosti. Ty sám udělej pevnou osobnost z toho, co z tebe dělali druzí. Najít a vyrovnat manka ve své výchově a sebevýchově, to je veliký dar v životě.

Nezbytným nástrojem sebevýchovy je zpytování svědomí. Nemám tu teď na mysli každodělní sebekontrolu na sklonku dne. Nemyslím teď na pokorné ohlédnutí na chyby a nedostatky uplynulého týdne na začátku nedělní bohoslužby. Mám teď na mysli zpytování svědomí, jak je děláme před přijetím svátosti pokání.

Na začátku zpytování svědomí je ztišení. Můžeš si k tomu vytvořit klidnou chvíli kdekoliv. Ale zkus to jednou v kostele. Tam je prostředí ideální. Využijme i chvíle, kdy je kostel ještě prázdný. Nejprve hledím dopředu, ke stolu Páně, k Pánu. Prosím o světlo, o Ducha pravdy. Potom je na řadě zahledění na sebe.

Naslouchám hlasu svého svědomí?

Je v mém životě něco falešného?

Jak poctivě pracuji na své výchově? Denní předsevzetí. Večerní sebekontrola.

Jaký je můj vztah k druhým?

Jaký je můj vztah k Bohu?

Podléhám slepé pudovosti, lákání chvíle?

Mám před očima svou podobu, jak mne Stvořitel naplánoval, obdařil vlohami?

Mám vědomí vlastní důstojnosti – sebeúcty – i přesto, že znám své nedostatky?

Jak daleko mám k vyrovnané, zralé osobnosti?

Jak si beru příklad ze svědků víry během církevního roku?

Jak žiji z nedělní liturgie, ze slova Božího?

Nejsem křesťan jen na půl úvazku? V neděli v kostele křesťan, ve všední den venku pohan?

Připadá mi desatero jako deset zákazů?

Jakou má desatero platnost v mém životě?

Dovedu odpustit druhým, když mi ublížili?

Toto už je příprava na velkou slavnost. Na slavnost našeho smíření s Bohem i s lidmi. Nejlépe se to daří ve společenství. Společně máme zpytovat své svědomí, litovat svých hříchů, odpustit našim viníkům, udělat v pospolitosti krok do nového začátku. To vše se nejlépe koná při první a poslední neděli adventní při zpytování svědomí. Slavit svátky s čistým srdcem. To je dar!!! Ne hromady všeho možného.

Ať je tato dobře připravená slavnost smíření mezníkem na cestě naší duchovní obnovy.

Myšlenky k debatě

Kdo jedná z živé víry?

Ten, kdo následuje Krista, odpovídáme obvykle. Ale co se tím míní? Ježíš Kristus je ztělesněním určitého životního stylu, postoje. Následování znamená jít životem svou vlastní cestou. Každý máme jinou, ale pod jeho provázením. Ne že bych musel, ale že chci, že smím zařizovat si svůj život podle Ježíše. Ježíš mi ukazuje na sobě, že to jde, žít v jeho duchu. Ježíš mi říká, proč tak mám žít, proč být čestný, nemstít se. Ježíš mi dává sílu a elán k tomuto životu. Ježíš dává mému životu plný smysl a ukazuje jeho cíl.

Proč mám Bohu říkat v modlitbě co už ví, když je vševědoucí?

Modlitba je především pozvednutí mysli k Bohu. Je přiblížením se Bohu srdcem. Když se dám ozářit Božím světlem, abych uviděl dobro, zaradoval se, upokojil se. Modlitba nemá přinutit Boha, aby něco udělal, ale může přimět mne, abych já něco udělal, dokázal.

Správná modlitba je v duchu Otčenáše: Posvěť se jméno tvé, buď vůle tvá... Když se člověk modlí Buď vůle má, si vyprošuje peklo na zemi. A my se často takhle pošetile modlíme a ještě se cílíme, že nám Otec honem nevyhověl, že modlitbu nesplnil, podle našich představ. Prosíte, a nedostáváte, protože o škodlivé prosíte (Jakubův list 4,3).

Proto je nejlepší modlitbou odevzdat se do ruky Boží. To neznamená pasivní rezignaci, ale vzácné umění netrhat ještě nezralé ovoce.

Říkají: Modlení se nikdo nenají. Zkus se tedy najíst nemodlení, dělat jen to, co vede k jídlu. Co je to za zvířecí představu?

Ti, kteří běhají do kostela, ti také nejsou lepší!

Docela nepravdu v tomhle tvrzení nepřátelé církve nemají. I my, kteří se setkáváme s Ježíšovou láskou ve Večeři Páně, čerpáme sílu z jeho evangelia, my také podléháme pokušení. Ale pomysli, jak teprve bychom vypadali, kdybychom tuto pomocnou sílu – milost – neměli.

Oč vůle úzkoprsosti, závistivosti, žvanivosti, nelásky by bylo mezi lidmi! Kolik podnětů k dobrému, kolik odhodlání a síly si odnášíme z kostela domů. Mezi věřícími je méně rozvodů, méně potratů, méně sebevražd. Ostatní moře dobra není zde na zemi viditelné, protože dobro si nedělá reklamu, není tak křiklavé jako zlo.

Nic se nedá dělat, říkají někteří, každý má svůj osud, jemuž neujde.

Je to vlastně islámská deformace křesťanského povědomí Boží prozřetelnosti. Vesmír se vyvíjí podle plánů Prozřetelnosti, i každý člověk je kaménkem v mozaice Božích plánů se světem. Celá příroda – i živá – se těmito zákony přírody přesně řídí. Člověk jako dítě Boží svobody má možnost jít proti zákonům v přírodě. A z toho jsou pak katastrofální následky na životním prostředí. Člověk má moc odmítnout v sobě mravní zákony. Z toho jsou trápení a katastrofy osobní i společenské. Člověk má moc ovlivňovat život svůj i osud světa ke zlému i dobrému.

13. Začneme znovu – cesta až k Velikonocům

Často slyšíme výzvu k následování kříže. Není tu míněno žádné privátní sebetrápení. Trápení nemusíme vyhledávat, ale máme je umět unést v důvěře v Boha, když přijde.

Minule jsme přijali pozvání ke svátosti pokání. Tak, to nejhorší máme za sebou. Při slavnosti Vzkříšení na Velikonoce ještě obnovíme křestní slib. V rukou hořící svíce a my ji jako olympijští běžci budeme zvedat do výše, ke Zmrtvýchvstalému Kristu.

Tuto obnovu křestního slibu děláme každý rok na Bílou sobotu, ale obávám se, že většinou jen ústy. Že to nebývá výraz odhodlání k novému začátku v našem životě?

Bude to letos jiné, po všem tom, co jsme si tu všechno promýšleli?

Bude to něco podobného, co prožíval jeden muž?

Říkal: Duchovní obnova v naší farnosti způsobila v mém životě změnu. Byl jsem tehdy ve zlé situaci. Protivilo se mi už doma poslouchat babiččina moudra a tatínkovy výklady, jak co dělal vzorně on, když byl mladý. Protivilo se mi povídání sestry s maminkou o šatech do tanečních. Protivilo se mi chodit do kostela a poslouchat stálá nabádání našeho faráře. Všechno dosavadní se mi protivilo, chtěl jsem už konečně žít. Svobodně, zajímavě, vesele, zkrátka jinak.

Modlit jsem se přestal. Od posměšků z babiččina pánbíčka jsem pokročil k zesměšňování všech „náboženských pověřčivostí“.

Posmívat se všemu, to se mi dařilo, ale cítit se svobodněji, veseleji a správněji, to se mi nepodařilo. Pod nálepkou drsňáka se mnou mávala nejistota, zívala nuda, strašila mě bezcílnost. Kamarádi na tom byli podobně.

Ještě že tenhle můj stav netrval dlouho.

To k nám přišel kněz ze sousední farnosti na duchovní obnovu. Maminka o to moc stála, abych na ni šel. Říkal jsem si, proč ne? Ona bude mít radost a já budu mít alespoň z čeho si dělat legraci.

Dopadlo to jinak. Ten kněz také zesměšňoval náboženské pověry a fráze a přetvářky, které mi šly na nervy, ale on znal cosi dál, co já jsem dosud nepoznal, co jsem ani nezahlédl: představu Otce Stvořitele. Představu Syna Bratra. Představu Ducha Lásky, který vane, kde chce, ale tím směrem, kterým má člověk jít, aby život měl šťávu a smysl.

Došlo mi, že Ježíš zná zmatky člověka, že má pro mne porozumění. Že je můj přítel, který při mně stojí za všech okolností, ve všech situacích.

Ten kněz mluvil o Bohu tak živě a opravdově, že všechny mé dřívější zmatky a posměšky vypadaly najednou i v mých očích tak uboze, jaké vskutku byly.

Znovu jako v dětství jsem zase zažil, jak dobře dělá chvilka důvěrné modlitby, rozhovor s Ježíšem z očí do očí. Když duchovní obnova končila, byl jsem i já v zástupu čekajících na svátost pokání. A myslím, že na zážitek z té společné zpovědi do smrti nezapomenu. Byl to generální úklid v duši – a mnoho harampádí a zmatků lítalo ven.

Ted' už vím: Kdyby někdy víra z mého života znovu vymřela, byla by to má osobní katastrofa.

Ale doufám, že spolu s přáteli budu spíš moci pomáhat těm druhým, kteří jsou dosud na tom tak, jak jsem byl já. Aby také došli k živé víře v Boha. Aby také došli k poznání, co je to žít ve svobodě, v opravdové vnitřní svobodě dětí Božích.

Nikdy už nechci odmítnout Boha ze svého života.

Můj bratře a sestro, jak jsi na tom v závěru duchovní obnovy ty? Já vím, žádné rozhodnutí není pro člověka tak náročné jako opravdové rozhodnutí pro Boha. Není jednoduchou věcí, dospět tak daleko, že dokážu radostně a slavnostně prohlásit: Pane Ježíši, já tu stojím před tebou. Já říkám A N O mému křtu. Já chci žít jako křesťan.

Probuzení živé víry v člověku, to je setkání s živým Bohem. Takové obrácení k živému uvěření je u každého člověka jiné. Jednak každý člověk je jiný, jednak i druhý člen tohoto setkání, Bůh, jde vstříc a pomáhá každému jinak.

Až budeme shromážděni kolem stolu Páně a přijmeme JEJ jako Hosta, dobře víme, co mu chceme povědět. Třeba takto:

Děkuji ti, Bože, že jsi zde. Ve všech věcech se setkávám s tvou tvůrčí rukou, ve všech lidech s tvým obrazem. Jsem rád, že jsem to konečně pochopil.

Jsi, Pane, zde, cítím to, že se nacházím v tvém bezpečí.

Ty mě máš rád a lidi kolem mne máš také tak rád.

Když se svěřím tvému vedení, mohu být optimista.

14. Jiný člověk

Člověk bez víry v Boha není celý člověk, řekli jsme si. A je to tak.

Jen kde je Duch Páně, tam se může rozvíjet opravdová svoboda, řekli jsme si. A je to tak.

Křesťanství není jen soukromá nedělní záležitost, ale věc veřejná, věc celé společnosti.

Dost jsme si toho už řekli. Starého života jsme se ve svátosti pokání odřekli. Teď chceme začít v novém životním stylu, jako lidé v síle Ducha svatého.

Nejprve si poslechněme, co se o přijetí Ducha do života vypravuje z dob apoštola Pavla ve Skutcích apoštolů tam, kde začnou žít v duchu jeho evangelia (Skutky 19, 1-10).

A teď si poslechneme, co slibuje Pán těm, kdo se rozhodnou žít v duchu jeho evangelia (Jan 8,31).

Přijali jste už Ducha svatého, ptal se Pavel mužů v Efesu. Ale ani jsme neslyšeli, že nějaký Duch svatý existuje, odpověděli. Kdyby se někdo takhle zeptal nás, jak by dopadla naše odpověď? Duch svatý je sice neúnavné srdce našeho křesťanského života, ale my na něj zpravidla myslíme tak málo jako na své srdce tělesné, dokud je zdravé.

V anketě chtěli zjistit, jaké místo v mysli člověka zaujímá myšlenka na Ducha svatého. Pro představu o inteligenci a představivosti dotazovaných přidali dvě otázky technické: Co by se stalo, kdyby najednou přestala existovat elektrická energie? Co by se stalo, kdyby naráz vyhaslo slunce? Na ty odpovídali mladí s bohatou představivostí a dobrými znalostmi. Ale když přišlo na třetí otázku: Co by se stalo, kdyby najednou přestal působit Duch svatý, tak byli v koncích:

To je nesmyslná otázka. Duch svatý nemůže přece stávkovat. Nedovedu si pod tím nic představit. (19letý)

Vznikl by asi obrovský chaos, ale jaký to nevím. Nevím, jak Duch svatý v dnešním světě působí. (18letý)

Asi bych neudělal žádnou zkoušku, to se vždy modlím k Duchu svatému, aby mi pomohl. (14letý)

Místo Boží Trojice by byla jen Boží Dvojice. A já bych bez Ducha svatého byla asi ještě hloupější, než jsem teď. (12letá)

Teď se zeptám já vás: co byste dokázali napsat vy? Umíte si trochu představit, co by scházelo ve světě a ve vašem osobním životě, kdyby Duch svatý přestal působit?

Při slově Duch svatý myslíme zpravidla jen na událost seslání Ducha svatého nebo na biřmování. Je Duch svatý opravdu srdcem našeho každodenního života? Jak vlastně působí Duch svatý ve světě, v našem životě?

Pravoslavný metropolita Ignatius z Lakatie to vyjádřil takto:

Bez Ducha svatého je Bůh vzdálený, Kristus zůstává v minulosti, z evangelia je mrtvá litera, z církve pouhý spolek, z autority forma vlády, z misí propaganda, z liturgie magie a z křesťanského života otrocká morálka.

Kde nebuduje Duch svatý, tam stavební kameny zůstávají němé. Kde není živý Duch, kde nepůsobí a nevládne, stávají se z katedrál muzea, památky staré doby, jejichž krása rozteskňuje, protože je mrtvá.

Snad nejprostším a nejhlubším způsobem mluví o působení Ducha svatého ve světě modlitba před slovy ustanovení Večeře Páně při bohoslužbách:

Bože, náš Otče, vzdáváme ti díky za tvé dílo lásky. Víme a hlásáme, že tvůj Duch nepřestává působit v našem světě, který je dosud tak nejednotný a rozervaný.

Víme, že stojíš na začátku každého úsilí o pokoj.

To tvůj Duch působí v srdci lidí tam, kde nepřátelé začnou spolu mluvit, kde protivníci si podají ruce, kde národy, které stály proti sobě v nepřátelství, začnou souhlasit s tím, že půjdou kus cesty společně.

Tobě vděčíme za to, že touha po dorozumění přemáhá válku, že žízeň po pomstě ustoupí odpuštění, že láska zvítězí nad nenávisť.

Dej nám při této hostině svého svatého Ducha, aby odstranil příčiny našeho rozdělení, aby v nás upevnil lásku.

Tyto výňatky z modlitby svědčí o otevření se Duchu u stolu Páně.

A druhý stůl Páně, stůl slova Božího, to je setkání s bibli, s velepísni o lásce Boží k lidem, s knihou o tom, jak Boží Duch od věků jednal a dosud jedná s lidmi.

Ale nejen v kostele – i doma máme k dispozici bibli, tento zdroj inspirace Ducha svatého. Jenže jsme jej dosud málo prožívali. Kdyby se objevila zpráva, že se někde našlo roucho, které nosil Mojžíš, nebo že se našel kalich, který používal apoštol Pavel, to by byla senzace! Lidé by se tam hrnuli ze všech stran, aby ty vzácné památky na vlastní oči viděli.

A my zatím máme doma památky ještě vzácnější – Pavlovy dopisy, Ježíšova slova, knihy bible.

Neznat bibli znamená neznat Krista, řekl Jeroným.

Bible je pro mne knihou životní moudrosti. Je mou domácí duševní lékárnou, pravil spisovatel Roman Branstetter.

- „Bible je mi oknem, kterým mohu nahlížet do věčnosti, uvedl anglický přírodovědec Tobias Dwight. Bible je ilustrací, jak působí Duch svatý, řekl bych já.

Teď už mi budete rozumět, proč vám na závěr meditace kladu znovu naléhavou otázku:

Přijali jste do svého života už Ducha svatého? Žijete jako lidé?

Udělejte něco pro to, aby se i vám stala domácí bible učebnicí života z Ducha svatého.

Udělejte něco pro to, aby se i vám stala nedělní bohoslužba tankovací stanicí, kde se naplníte energií Božího Ducha.

N á m ě t y k d e b a t ě

Zachovala se bible v původním znění?

Prvopisy – originály biblických knih – se nezachovaly. Psalo se na papyrus, ten se v suchu lámal a ve vlhku hnil.

K psaní sloužil i pergamen, jemně vydělaná ovčí nebo kůzlečí kůže, ale to byl luxusní materiál. Pro zajímavost: k napsání Kodexu Sinajského padlo asi 360 zvířat.

Nejstarší rukopisy byly až donedávna z 9. století. Mnozí prohlašovali, že už v nich po tolika opisech dávno není původní text. Zkuste si představit, jaké to bylo vzrušení, když r. 1947 našli u Mrtvého moře v jeskyních texty bible o 1000 let starší, např. knihu Izaiáš ještě z časů před Kristem. A co se ukázalo? Máme texty Písma neporušené.

Přes všechna pronásledování křesťanů se zachoval opsaný téměř úplný text Písma – Kodex Vatikánský ze 4. století (období po skončení pronásledování) a téměř shodný starý Kodex Sinajský.

Nejstarší zlomek Nového zákona máme z díla opsaného sotva 30 let po napsání originálu.

Žádná kniha světové literatury nebyla tak důkladně zkoumána jako bible. Můžeme důvěřovat, že je to hlas Ducha svatého.

B i b l e, b e s t s e l l e r, k t e r ý j e m á l o č t e n ý.

Je bible bestseller? Co do počtu exemplářů každoročně vydávaných, to ano. Ročně vychází ve světě na 3 miliony kompletních biblí, 3 miliony Nových zákonů, 19 milionů jednotlivých knih s výkladem. Asi 25 milionů biblických textů každoročně. Takového nákladu nedosáhla žádná jiná kniha po celém světě. Měla by to tedy být nejnámější a nejčtenější kniha světové literatury. Je opravdu nejčtenější knihou, čte se, nebo se jen kupuje a ukládá na přední místo v domácí knihovničce?

Jisté je, že opravdoví znalci bible jsou i mezi křesťany výjimkou. Pokorného a pozorného čtenáře chce tato kniha. Vždyť mnohé v ní jde doslova napříč našim zvyklostem a míněním. Vždyť je tu nejen velká vzdálenost času a místa od jejího sepsání, je tu i vzdálenost naší řeči: řeč bible je konkrétní a věcná, zatímco my jsme komplikovaní a vyumělkovaní.

Čtenáři měli s čtením a chápáním bible občas potíže. Na pomoc tu byly odedávna prosté rady. Drž se napřed míst, kterým rozumíš, to ostatní pochopíš postupně později. Drž se společného naslouchání a výkladu Písma při nedělní bohoslužbě, při biblických hodinách. Co nic nestojí, to za nic nestojí, říká přísloví. Platí to i o čtení bible. Přečti si knížku o bibli. Na to, čemu nerozumíš, se zeptej kněze. Přečti si dnes Ježíšovo podobenství, zítra některý žalm, potom kus prorockého kázání. Začneš vidět: to jsou mé osobní problémy, o kterých se tam mluví, to jsou problémy světa, ve kterém žiju. Bible je četba napínavá, aktuální, překvapivě chytrá. Nadlidsky chytrá, vždyť při jejím vzniku působil – inspiroval ji – Duch svatý. Není divu, že je to stálý bestseller. Stojí za to ji stále číst.

15. Malé kroky následování

Není tak těžké chtít být dobrý. To chce nepochybně každý člověk.

Ale dokázat žít dobře, to už je méně snadné. Jedno přísloví černých křesťanů z Afriky říká:

Bůh nás navštěvuje často,
ale my většinou nejsme doma.

Cesta víry vede přes výšiny nadšené i přes hlubiny zahanbujících pádů. Ještě že Ježíš se nás nezříká, nevzdává. Stále nabízí svou pomoc:

Já jsem Cesta – pojd' po ní!
Já jsem Pravda – věř mi tedy!
Já jsem Život – žij tedy podle mne!

Když Pán Ježíš povolával své učedníky, neřikal jim: Chce se ti? – Neřikal jim: Nechceš si to ještě jednou rozvážit? Řekl jim: Ty pojd' a následuj mne!

Tak říká Pán dnes i nám, mně: Ty pojd' a následuj mne!

Myšlenky k rozhovoru

Na duchovní život teď nemám čas, to až budu v důchodu.

Před časem vzbudil pozornost po celém světě americký film Den poté. Film ukazuje velmi realisticky podobu jednoho amerického města den po atomovém úderu.

Tomu „dni poté“ musel předcházet „den předtím“. Muselo se stát něco hrozného napřed, aby to mělo takové zlé následky.

My býváme většinou moudří až „den poté“, vidíme, jak zlé následky mělo naše jednání. Mělo by nám to být poučením a varováním, ale nebývá to tak. Hrůzy první světové války nezabránily vzniku druhé světové války. Ani kašlající kuřák, zasažený rakovinou plic, není dost odstrašujícím příkladem, aby přestali kouřit jiní. Nikdo z lidí, kteří si přiřukávají alkoholem na zdraví, nepřipustí, že mohou jako mnozí jiní skončit v protialkoholní léčebně.

Bůh nás chce vést ke správnému rozhodování hned, „den předtím“, aby nás nezaskočil „den potom“. Ježíš nás zve k následování: Pojd' za mnou. Neříká Přijď, až budeš v důchodu. Říká: Pojd', teď! Existuje pouze jeden „den předtím“, a to je dnes.

„Den potom“, to už je nenapravitelně pozdě.

Na začátku duchovní obnovy jsme si řekli: Kdo uvěří evangelium, ten se stává novým člověkem. My jsme v evangelium Božího Syna uvěřili. My chceme vykročit od paty jeho kříže na cestu živého křesťanství.

